

TARTALOMJEGYZÉK

MAZSOLÁZÓ	4
HÍREK, ESEMÉNYEK	
Folytatódott a tanyakollégium	5
Öko-jövőképünk	5
A magyar konzerv jövője	6
Aggódó európaiak	6
A szikra haszna	7
Vigyázó szemek	8
Kábítószer utánpótlás Afganisztánból	8
Dánia győzött!	8
CSATLAKOZÁSUNK ELŐTT	
A magyar agrárgazdaság helyzete a csatlakozás után	9
A juhágazat lehetőségei az EU csatlakozás után	10
Disznóságok	11
Petíció	12
A hungarikum fogalma a magyar szőlészetben és borászatban	13
FÓRUM	
Ökológiai gazdálkodás 2003. évi támogatása	22
Érdemes lesz-e juhot tenyészteni (a) jövőre?	25
SZAKMAI PROGRAMOK	
Juhfesztivál és juhásztalálkozók	26
ARCKÉPCSARNOK	
Anna Diamantopoulou	26
KÖNYVESPOLC	
Élelmiszer-biztonság – EU-szabályozás	27
Élelmiszer-higiénia	27
Gyümölcsöző sokféleség	28
A gazdasági állatok viselkedése I. – Általános etológia	29
KITEKINTÉS	
Függőkert – szobrokkal	30
Esélyegyenlőség nők és férfiak között az Európai Unióban és Magyarországon	31
PIACI HÍREK	
A lengyel Animex üzletpolitikája	32
Kevesebbet isznak a németek	32
A McDonald's több mint 25 millió dollárt fektetett be Oroszországban, 2002-ben	32
INTERNETFIGYELŐ - HONLAPBÖNGÉSZŐ	33
KÖZLÖNY	34

CONTENTS

BROWSER	4
NEWS, EVENTS	
“Farm-college” is going on	5
Our eco-perspectives	5
Future of Hungarian canning	6
Worrying Europeans	6
Benefit of a spark	7
Watching eyes	8
Delivery of drugs from Afghanistan	8
Denmark won!	8
BEFORE ACCESSION	
Perspectives of Hungarian agri-economy after the accession	9
Chance of the sheep-breeding after EU enlargement	10
Scandals about pigs	11
Petition	12
Definition of “Hungaricum” in the Hungarian viticulture and ecology	13
FORUM	
Supports for ecological farming - 2003	22
Is it worth to keep sheep in the forthcoming years?	25
PROGRAMS	
Sheep festival and sheperds’ meetings	26
PORTRAIT	
Anna Diamantopoulou	26
BOOKSHELF	
Food safety – EU regulation	27
Food hygiene	27
Fruiting multifariousness	28
Behaviour of farm animals 1 – General etology	29
OUTLOOK	
Hanging Garden – with statues	30
Equal opportunity for men and women in the European Union and in Hungary	31
MARKET NEWS	
Business policy of the Polish firm Animex	32
Germans drink less	32
McDonald’s has invested more than 25 million dollars in Russia in 2002	32
INTERNET EXPLORER – HOMEPAGE BROWSER	33
BULLETIN	34

Az Európai Unió Agrárgazdasága
2003. 8. évfolyam 5. szám

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium közreműködésével
és támogatásával havonta megjelenő kiadvány
Kiadja az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ

Felelős kiadó: *Gulácsiné Pápay Erika*

Szerkesztőség címe: 1012 Budapest, Attila út 93.

Postacím: 1253 Budapest 13, Pf.: 15.

Tel.: 489-4900, Fax: 489-4949

Főszerkesztő: *Tamás Enikő*

Főszerkesztő helyettes: *dr. Székely Sándor*

Szerkesztőségi titkár: *Pálfi Adrienn*

Szerkesztőbizottság: *dr. Vajda László, Jazigián Dikránné*

Lüköné Örsi Gabriella, Román Zoltán

Készült: AGROINFORM Kiadóház

1096 Budapest, Sobieski János u. 17.

HU-ISSN 1416-6194

Agra Economy of the European Union
Volume 2003/8., Issue 5.

Monthly publication, published out with the assistance and support of the
Ministry of Agriculture and Regional Development
Published by the National Agricultural Library and Documentation Centre

Responsible Publisher: *Gulácsiné Pápay Erika*

Address of the Editorial Office: 1012 Budapest, Attila út 93.

Postal address: 1253 Budapest 13, Pf.: 15.

Tel.: 489-4900, Fax: 489-4949

Editor-in-chief: *Tamás Enikő*

Deputy Editor-in-chief: *dr. Székely Sándor*

Secretary of the editorial office: *Pálfi Adrienn*

Editorial board: *dr. Vajda László, Jazigián Dikránné,*

Lüköné Örsi Gabriella, Román Zoltán

Printed in: AGROINFORM House

1096 Budapest, Sobieski János u. 17.

HU-ISSN 1416-6194

- **A zöld területek pusztításának Magyarországon,** és az e téren létező súlyos korrupciónak egyik fő oka, hogy az ingatlan értéknövekedésekor a megnövekedett haszon a tulajdonos zsebébe vándorol, a társadalmat ért kárt viszont a közösség viseli. A Magyar Természetvédők Szövetsége petíciót adott át Medgyessy Péter miniszterelnöknek. Bővebben a 12. oldalon.

— • —

- **Értékeink fölismerése és védelme** különösen vonatkozik a *hungarikum* megnevezésű kategóriába sorolt borokra. Sajnos a nyomott belföldi hordós borárak örvényként húzzák lefelé az egész borpiacot. A téma kitűnő ismerőjének, Botos Ernő Péternek és szerzőtársainak tanulmánya a 13. oldalon olvasható.

— • —

- **A juhtenyésztéssel** foglalkozik e számunk Fórum rovata. Rugalmasságunktól és a támogatások kihasználásának mértékétől függően akár javulhat is a jelenleg nem éppen rózsás helyzet. Milyen lesz a kisebb juhászatok helyzete? A fajtaválasztékban mennyiben támaszkodhatunk az ősi magyar juhajtókra? Bővebben a 25. oldalon.

— • —

- **A tanyavilág** egészére nézve nincsen ma tudatos fejlesztési terv. Így maradhatott ki a 600.000 embert számláló tanyavilág a magyar közigazgatás korszerűsítési programjából is. Holott a tanyán élőknek is joguk van a minőségi életre. (Az 5. oldalon.)

— • —

- **A biogazdaságok területi előretörése** az egész világra jellemző. A biotermékek közül a zöldség és gyümölcsfélék, valamint az olajnövények a legkeresettebbek. Hiány van állati biotermékekből. A gabonafélék kevésbé keresettek és Magyarországnak arra kell fölkészülnie, hogy termelésük keletebbre húzódik. (Bővebben a 22. oldalon.)

— • —

- **Mitől is félnek az európaiak?** A legtöbben (50%) a nukleáris energia és a radioaktív hulladék miatt fejezik ki aggodalmukat. Ezt követik a súlyos ipari balesetek, a levegőszennyezés, a természeti katasztrófák és az ivóvíz szennyezése. A génmanipulált szervezetek használatától a választ adók harmada tart. Üzenetértéke van annak, hogy az uniós intézményekben a megkérdezetteknek csupán a 13%-a bízik! (A 6. oldalon.)

— • —

- **Piaci információk,** uniós jogszabályok, Internetfigyelő, figyelemreméltó könyvek ismertetése színesíti az Európai Unió Agrárgazdasága 5. számát.

Folytatódott a tanyakollégium

A Szent István Egyetem közel százötven tanára és diákja idén áprilisban ismét kirajzott a kiskunsági tanyavilágba. Míg az őszi munkánk során a lehető legtöbb utunkba kerülő tanyát kellett sorra vennünk, megvizsgálnunk: tekintet nélkül arra, ki lakik ott, mivel foglalkozik, milyen állapotban van a tanya, ez alkalommal viszont kifejezetten *a jövőorientált tanyákat kellett kutatnunk*. Kevesebb tanyasít kérdeztünk meg, de jóval több időt szántunk egy-egy mélyinterjú elkészítésére. A cél az volt, hogy kiderüljön, mi köti a tanyai élethez őket, és milyennek látják a jövőbeni előrehaladás lehetőségeit.

Bugaci felmérésünk eredményei összecsengtek a kerekegyházi és a szentkirályi polgármesterek gondolataival. A hagyományos tanyai életforma várhatóan eltűnik: a hiányos infrastruktúra, a szolgáltatások elérhetőségének nehézsége és a mezőgazdaság átalakulása miatt. A külterületi gazdálkodók nehezen mozdulnak meg, a saját maguk erejéből akarnak boldogulni, nem támogatásokból. A pályázati lehetőségekkel, pályázatírással még ismerkedniük kell. *Érezhető, hogy nincs tudatos állami fejlesztési terv a tanyavilágra nézve. Így maradhatott ki a 600 000 embert számláló tanyavilág a magyar közigazgatás korszerűsítési programjából is. (!) Az önkormányzatoknak egyedül kell megbirkózniuk a külterületi lakosok gondjaival: köves utak építése, karbantartása, télen hóeltakarítás, villany bevezetése, szemétszállítás megoldása stb. Holott a tanyaiaknak is joguk van minőségi életet élni.* Így aztán megpróbálnak maguk tenni ezért. Az önkormányzatok kistérségi társulásokban látják a jövőt. Helyi diplomás fiatalok segítségével településfejlesztő hálózatot akarnak kiépíteni. A Bács-Kiskun Megyei Agrárkamara felkarolta a Homokhátsági célprogramot, amelynek egyik feladata az *alternatív szárazságtűrő növények termesztésének*, másik feladata a *gazdálkodást folytató tanyák családtartó képességének vizsgálata ezen a vidéken*. Nemcsak

az uniós szavazás kapcsán merült fel a tájékoztatás hiányossága. (!) A sikeresen gazdálkodókban is kétségek merültek fel, hogy országunk csatlakozási felkészültsége a mezőgazdaságot illetően megfelelő-e.

KRIPNER VERONIKA

A magyar konzerv jövője

A csatlakozást követően Magyarországon is kötelezőek lesznek az Unió élelmiszerbiztonságra vonatkozó követelményei, azaz el kell végezni azokat a tudományos alapú kockázatbecsléseket, vizsgálatokat és ellenőrzéseket, amelyek az élelmiszerlánc egészét átfogják, a termőföldtől a fogyasztó asztaláig.

Erről *Biacs Péter*, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára beszélt hétfőn Nagykőrösön, a 35. Konzerv Napok megnyitóján.

Az élelmiszer-ellenőrzéssel foglalkozó hatóságok munkáját is koordináló Élelmiszerbiztonsági Hivatal hangsúlyosan foglalkozik majd például a termőtalajjal, az öntözővízzel és a takarmányokkal is. *Ábrahám Tibor*, a Magyar Tartósítóipari Szövetség elnöke – a Kecskeméti Konzervgyár Igazgatója – a tartósítóipar helyzetéről szóló előadásában elmondta: az elmúlt két évben több mint 20 milliárd forint tőkekivonás történt az ágazatból. Megítélése szerint idén a tartósítóipari cégek sorozatos csődje, illetve általános vesztesége várható, mivel a megszokott értékesítésen kívül *több mint 100 ezer tonna készlet van raktáron*. A veszteségben nagy része van az árfolyam-politikának is – tette hozzá.

Közölte: a kilábalásra több javaslatot tettek a kormánynak, illetve az illetékes szaktárcaának, de pénz híján az egyébként jogosnak elismert kéréseik csak részben teljesülnek. Így nem számíthatnak kormányzati segítségre például abban, hogy a Magyar Fejlesztési Bank vásárolja fel a korábbi hiteleket, és így alkalmassá váljanak a cégek az uniós forrásokat célzó pályázatok benyújtására – mondta a Magyar Tartósítóipari Szövetség elnöke.

FORRÁS: PETŐFI NÉPE

Magyar öko-jövőkép

Az ökológiai gazdálkodásról tartottak tanácskozást április végén a SZIE Kertészettudományi Karán. *Tar Ferenc*, az FVM Agrár-környezetvédelmi Főosztályának vezetője röviden elemezte a magyar biogazdálkodás várható esélyeit az Európai Unióban. *A Közös Agrárpolitika reformjában ezt a termelési formát helyezik előtérbe, és a jövőben is támogatni fogják. Tehát ez az ágazat nyertese lesz a csatlakozásnak.* A hazai mezőgazdaságnak is el kell majd mozdulnia az energianövények termesztése, a multifunkcionális vagy az ökológiai gazdálkodás felé. Az utóbbihoz nélkülözhetetlen lenne hatékony információs és szaktanácsadó hálózat kiépítése, modellgazdaságok bemutatása.

A főosztályvezető beszámolt még a nemrégien társadalmi vitára bocsátott *Nemzeti Vidékfejlesztési Tervről, amelynek fontos területe az agrár-környezetvédelem.* A program négy szintű: a legalsó szint *alapintézkedéseket* tartalmaz, a legtöbb gazdálkodót érinti. Ide tartozik például a térséghez igazodó vetésszerkezet, optimális tápanyag-gazdálkodás kialakítása, bizonyos állatfajok védelme és fenntartása, hungarikumok megtartása, kedvezőtlen adottságú szántóterületek gyepesítése, a gyepek fenntartható használata, alternatív növények termesztése, vizes élőhelyek védelme. *Második szinten az integrált növénytermesztés támogatása szerepel.* A következő szint az *ökológiai gazdálkodással* végül a legmagasabb, ami az *érzékeny területekkel* foglalkozik. Az utóbbihoz speciális térségi programok támogatása, a talajok és a vizek védelme, valamint az erózió elleni védekezés tartozik.

Radics László, az Ökológiai és Fenntartható Gazdálkodási Rendszerek Tanszék vezetője a biogazdálkodás jelenlegi nemzetközi és magyarországi helyzetéről beszélt. A biotermékek közül a zöldség- és gyümölcsfélék, valamint az olajnövények a legkeresettebbek. Az állati termékekből hiány van. A gabonafélék kevésbé keresettek, és hazánknak fel kell készülnie arra, hogy ter-

mesztésük keletebbre fog húzódní. Az egész világra jellemző a biotermesztésbe vont területek arányának növekedése, Magyarországon is egyre több az áttált gazdaság. *Ellenben a biotermékek majdnem száz százalékát exportáljuk, míg más országok, például Szerbia, éppen fordítva: a belföldi fogyasztókat látja el maximálisan.*

Az előadó ezek után sorra vette a magyar ökológiai gazdálkodást átfogó szervezeteket, azok pénzforrásait, majd javaslatot tett egy új, minden szervezetet és intézményt (ökoszervezetek, minisztérium, főhatóság, társadalmi szervek, egyetemek, kutatóintézetek) átfogó társaság megalapítására. Ennek feladata lenne a magyar biogazdálkodás fejlesztése és irányítása, valamint külföldi képvisellete, amihez egy nyilvános adatbázis kialakítása, a teljes szintű oktatás, kutatás és szaktanácsadás lehetővé tétele, valamint hatékony kapcsolattartó, (PR) munka szükséges. A jelenlévők egyöntetűen támogatták a tervet.

KRIPNER VERA

Aggódó európaiak

Négy évvel ezelőtt készült utoljára felmérés az Unió polgárainak környezetvédelmi félelméről. 2002. őszén ismét megkérdezték az embereket (tizenhatezer fő), akik most jobban aggódnak. Egyre kevésbé bíznak abban, hogy sikerül megvédeni a természetet. Míg 1999-ben a megkérdezetteknek csak harmada tartotta nagyon aggasztónak a levegő- és vízszennyezés mértékét, a most válaszolóknak negyven százaléka. *A legtöbb (50%) mégis a nukleáris energia és a radioaktív hulladék miatt fejezték ki aggodalmukat.* A „félelmek” listáján ezután következnek a súlyos ipari balesetek, a levegőszennyezés, a természeti katasztrófák és az ivóvíz szennyezése. A klímaváltozás (39%) csak a tizenegyedik a listán. A génmanipulált szervezetek használatától a válaszadók harmada tart, a környezetbarát fogyasztást a lakosság 18%-a igényelné. A megkérdezettek fele vélte úgy, hogy a környezeti károk visszafordíthatatlanok, a válaszadók másik fele szerint ezeket még helyre lehet hozni.

Figyelemre méltó, hogy a déli tagországok lakói sokkal jobban aggódnak környezetük állapotáért, mint az északiak. A görögöknek legerősebbek a félelmeik, őket követik a luxemburgiak és az olaszok. A legkevésbé a hollandok, a finnek és a svédek aggódnak. Ugyanakkor az észak-európaiak sokkal jobban informáltak a környezetvédelmi helyzetről, mint a déliek. A finnek, dánok és luxemburgiak úgy érzik, hogy kellően tájékozottak, szemben a portugálokkal, a spanyolokkal és a franciákkal.

A válaszolók háromnegyede nagyon elkötelezett a környezetvédelem ügyében, de csak egy részük érzi úgy – leginkább a finnek, a svédek és a belgák –, hogy a jelenlegi intézkedésekkel változhat a helyzet. Az olaszok, görögök és franciák szerint viszont nem így van.

Az előző felméréskor, és most is, leginkább a civil környezetvédelmi szervezetekben bíznak, kevésbé a tudósokban és a fogyasztói szervezetekben. Az uniós intézményeket csak 13 százalékuk tartja megbízhatónak, még kevesebben bíznak a tagországok kormányaiban, a politikai pártokban és a vállalatokban.

A megkérdezettek harmada szerint az Európai Uniónak, másik harmada szerint pedig a nemzeti kormányoknak lenne leginkább feladata a környezetvédelmi intézkedések meghozatala. A megkérdezettek huszonhét százaléka a helyi hatóságok, húsz százaléka pedig az ENSZ feladatai közé sorolta a környezetvédelmet. A válaszolók tizede szerint az uniós törvényeknek több mint felét alkalmazzák a tagországokban.

Egy nemrég készült másik felmérés szerint a jelölt országok lakosságának több mint fele (52%, hasonlóan az uniós véleményhez) véli úgy, hogy a genetikailag módosított szervezetek veszélyesek és negatív hatással vannak a környezetre. A megkérdezettek háromnegyede teljes tájékoztatást vár azokról a termékekről is, amelyeket az életermekben és az áruházláncokban vásárol.

A jelölt országok lakosai kevésbé ellenségesek az állatkísérletekkel szemben. Hatvanhárom százaléka abban az esetben támogatja az állatkísérleteket, ha azok elősegítik a humán egészségügyi problémák megoldását. Az Unióban ezt a válaszolóknak csak tizenkét százaléka támogatja.

FORDÍTOTTA: KRIPNER VERONIKA
EUROPEAN VOICE 2003./13. SZÁM

A szikra haszna

„Ötlettől a megvalósulásig” címmel tudományos kutatók és az eredményeket felhasználó gazdasági szakemberek eszmecseréjét szervezte meg a Magyar Természettudományi Társulat (MTT) és a TIT Stúdió Egyesület, a Magyar Tudományos Akadémiával együttműködésben, május közepén. Dank Viktor egyetemi tanár, az MTT elnöke megnyitóbeszédében a tudományos kutatások szükségessége mellett azzal érvelt, hogy a hosszú távú fejlődés záloga csakis a tudásalapú társadalom lehet, és az is csak úgy, ha a tudomány gazdasági eredménnyé hasznosul.

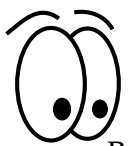
Hátori József akadémikus, az MTA alelnöke a tudomány kettős szerepére hívta föl a figyelmet: az alapkutatásoknak civilizációteremtő szerepük van, azaz a világ megismerését szolgálják, de legalább ilyen fontos, hogy a gazdaság hajtóerejeként, a gazdaság motorjaként is funkcionáljon. A kutatás mindig „kíváncsiság-orientált”, de ezt hasznosítani is tudni kell az emberiség életkörülményeinek javítására. Külön kitért a biológiai, és ezen belül az agrárgenetikai kutatások megnövekedett jelentőségére, ami nagyban hozzájárul a fenntartható fejlődéshez. Az EU-csatlakozás sikeressége szerinte (is) a kutatás-fejlesztési tevékenységünk intenzitásától függ. Tendencia, hogy felgyorsul a tudományos eredmények átvitele a gyakorlatba, és felgyorsul a megtérülésük is. Megfigyelhető, hogy tőlünk nyugatabbra a magántőke egyre inkább belép a kutatás-finanszírozásba, jó lenne, ha ez nálunk is így lenne.

Kapolyi László akadémikus, elnök-vezérigazgató (System Consulting Rt) az energia-politikáról, a megújuló energiaforrások hasznosításának sürgősségéről beszélt. Az emberi fejlődés fenntarthatósága a széndioxid-kibocsátás függvénye, aminek túlnyomó többsége a fejlett országokból származik. Ezen országok önkorlátozása lenne a megoldás. (A Kiotói Egyezményt az Amerikai Egyesült Államok nem fogadta el, magára nézve nem érezte kötelező érvényűnek. Kérdés, hogyan lehetne szankcionálni a világ jelenleg legnagyobb katonai potenciállal rendelkező

hatalmát? [A szerk.] Általában véve az országok közti energia-transzport szerepe az egész világon nő, az energetikai rendszerek integrációja folyamatosan bővül.

A további, gazdasági szférából jött előadók, mint Orbán István vezérigazgató (EGIS Gyógyszergyár Rt) és Pakucs László igazgató, az Innovációs Szövetség elnöke, mindketten azt hangsúlyozták, hogy a kutatásokból származó „siker reményének növelése” finanszírozás-függő. Azaz pénz nélkül nincs szikra.

SZÉKELY SÁNDOR

Vigyázó szemek

Bakonszeg 10 kilométerre fekszik Berettyó-újfalutól. Itt született Bessenyei György testőr-költő. Egykori lakóházán emléktábla. A község azonban másról is nevezetes. Az ország egyik, ha nem a legbiztonságosabb községe, ahol a legkevesebb bűneset fordult elő az utóbbi években. Senki se gondolja azt, hogy marcona polgárőrök, sőt fegyveres rendőrök vigyázzák a rendet. A biztonságot az asszonyok teremtették meg. A községbe érkező idegent, kocsijával együtt figyelő szemek kísérik észrevétlenül. A rendszámot már a községbe érkezéskor följegyzik. Az asszonyok mobiltelefon segítségével villámgyorsan kapcsolatot teremtenek egymással, a polgármesteri hivattal, vagy szükség esetén a legközelebbi rendőrőrrrel. Büszkék, joggal „szem mozgalmukra”, ugyanakkor hangsúlyozzák a szemfüles bakonszegi asszonyok, hogy szívesen látnak mindenkit: aki nyitott szívvel és becsületes szándékkal érkezik Bakonszegre. A kertészeti és mezőgazdasági termelés biztonsága is múlik azon, milyen a köz- és vagyonbiztonság egy adott településen. Sajnos gyakran előfordul szerte az országban, hogy nem az a család szüreteli le a cseresznyét, őszibarackot, szőlőt és diót, aki egész éven át gondozta a fákat. Már ezért is övezze tisztelet a biztonságos Bakonszeget.

Forrás: Magyarországról jövők
2003. május 20., 16 óra 40 perc
Kossuth Rádió
Följegyezte: Tamás Enikő

Kábítószer utánpótlás Afganisztánból

A tálib rendszer bukása óta Afganisztánban több, mint 3 millió ember foglalkozik a kábítószer utánpótlást szolgáló máktermeléssel. Évente 3000 t alapanyagból nyerik ki a kábítószer, amely többek között Európába köt ki...

Párizsban nemrégiben 50 ország képviselőinek részvételével folytattak tanácskozást arról, hogyan lehetne elvágni az utánpótlás útját. A résztvevők az eddigieknél keményebb fellépést sürgettek.

Forrás: BBC hírek

2003. május 22-én 8 óra 10 perc, Kossuth Rádió

DÁNIA GYŐZÖTT

Úgy volt, hogy nem tarthatja fenn a nemzeti határértékeit az élelmiszeradalékként alkalmazott szulfitokra, nitrátokra és nitrítokra vonatkozóan Dánia – egy bírói döntés értelmében. EU-csatlakozása idején Dániában szigorú nemzeti határértékek voltak érvényben, amelyeket az EK Szerződés 95. cikkelye értelmében Dánia továbbra is szeretett volna fenntartani. A Bizottság szerint azonban a tudományosan megalapozott és minősített többséggel elfogadott EU-szabályozást minden tagállam köteles végrehajtani... A főügyész a Bizottság álláspontját támogatta Dániával szemben a nitrátok és szulfitok ügyében. Dánia nem adta föl, s végül a Bizottság döntése az északi ország számára kedvezően dőlt el. Mérföldkövet hozott az Európai Bíróság azon döntése, mely szerint Dánia jogosult alacsonyabb határértékeket megállapítani a nitrítok és nitrátok élelmiszerekben megengedett szintjére vonatkozóan, mint ami az EU jogszabályozásában szerepel. A Dánia és az Európai Bizottság vitájában szereplő harmadik tartósítószer, a szulfitok vonatkozásában az Európai Bíróság a Bizottság álláspontját fogadta el.

RÉVÉSZ MÁRTA
Forrás: EU Food Law
2002. 126. sz. 11. p.
2003. 136. sz. 22. p.

A magyar agrárgazdaság helyzete a csatlakozás után

A Magyar Élelmiszeripari Tudományos Egyesület a csatlakozási tárgyalások végeztével előadássorozatot indított. A központi rendezvényt nemrégiben, Budapesten tartották. Dr. Vajda László, FVM Integrációs Főcsoportfőnök először a tárgyalások eredményeiről számolt be, majd válaszolt a közönség által előre összeírt kérdésekre.

A magyar agrárgazdaság a csatlakozás napjától kezdve tagja lesz a Közös Agrárpolitikának és az egységes belső piacnak. Tehát minden eddig bevezetett KAP-intézkedés Magyarországra is vonatkozni fog. Viszont már idén – a csatlakozási jegyzőkönyv aláírása után – aktív megfigyelőként részt vehet hazánk az uniós munkában.

Minden termékkvótának más a tartalma. *A tejkvóta a legszigorúbb*, a feldolgozóüzemek bevonásával kerül majd szétosztásra, az Unió ebbe nem szól bele. Még nincs eldöntve ki lesz a kezelője, ill. hogyan osztják szét; ami biztos: a termelőkre kell leosztani. A termelőknek tudniuk kell, mennyi az értékesíthető mennyiség, és erről naponta információt kell kapniuk. Büntetés akkor jár, ha az éves országos szintet lépjük túl. 2004-ben 1,946 millió tonna lesz a tejtermelési kvóta, plusz 48 ezer tonna tartalékot állapítottak meg. Amennyiben 2006-ra növekedne a fogyasztás, a termelési kvóta mértéke is változhat. A referencia zsírtartalom 3,8 százalék az Unióban.

A gabonafélék, az olaj-, a fehérje- és a rostnövények támogatott termőterületét országosan 3,487 millió hektárban állapították meg, az elfogadott referencia termés hozam 4,73 tonna hektáronként. A termelői éves támogatás a termőterület, a referencia hozam és a tonnánkénti 63 euró szorzatával lesz egyenlő. A közvetlen támogatás mértéke az első évben 25%. Ezt hazánk kiegészítheti 30%-kal, ami azt jelenti, hogy összesen a gazda 55%-ra lesz jogosult már a 2003–2004-es gazdasági évben. A kutatók szerint már ötven százalékos támogatás esetén is versenyképes lehet a magyar növénytermelés. *A területpihentetési kötelezettség csak a 92 tonnánál többet termelő, a 20 hektárnál nagyobb területen gazdálkodókat érinti majd.* Jár támogatás az ugaroltatott területekre is, amit nem élelmiszer vagy takarmá-

nyozási célú termék előállításával lehet hasznosítani. Így például természetien lehet rajta biodízel alapanyagként repcét. A támogatott területet nem osztják le. A gazdának a kifizető ügynökségeknél kell igényelni a támogatást, ahol egy parcella-azonosítási rendszerben kell regisztráltatni földjüket. Ez a rendszer teljes egészében ősz elejére fog elkészülni.

A húsmarha és az anyatehén esetében van meghatározott referencia létszám, amit le fognak osztani a termelőkre, és csak erre a mennyiségre adnak támogatást.

A cukorkvóta 400 454 tonna, amivel meglehetősen jól járt hazánk. A B kvóta szerint a csatlakozás után 1250 tonna cukor exportálására vagyunk jogosultak valamely harmadik országba, amihez támogatás is jár.

Zöldség és gyümölcsfélék közül a paradicsom, az őszibarack és a körte meghatározott mennyiségére lesz feldolgozási támogatás, ezt a feldolgozóüzemek adják. A szőlőtermesztés országos területe a 2000-es ÁMÖ alapján kerül meghatározásra. *Telepítési támogatás abban az esetben jár, ha az országban valahol ugyanakkora területen kivágásra került szőlőültetvény.* Ennek elosztása még nincs kialakítva.

A piaci támogatások a belépés napjától élnek ugyanolyan feltételekkel, mint más tagállamokban. Az intervenciós felvásárlás során a teljes felajánlott termékmennyiséget átveszik, de minimálisan 80 tonna ajánlható fel. *Az exporttámogatásokra pályázni kell.*

Az országnak nagyobb a döntési szabadsága a vidékfejlesztési támogatások esetében. A támogatások mértékének megállapításához Magyarországnak el kell készíteni a Nemzeti Fejlesztési Tervet – ezt már „boncolgatják” Brüsszelben –, valamint az Agrár- és Vidékfejlesztési Országos Programot. (Ez folyamatban van. A szerk.) Az uniós garancia-alapból leginkább az agrár-környezetvédelmi és infrastrukturális fejlesztésekre lehet pénzt kérni. *A kötelező társfinanszírozás mértéke 25 százalék.* Az orientációs alapból különféle beruházásokra kapható támogatás, itt a szükséges önerő 25–50 százalék közötti lehet.

A nemzeti forrásból finanszírozott támogatások megmaradnak, de összhangban

kell lenniük az unióssal. Az Európai Unió kiadott egy útmutatót, ennek alapján kell kialakítani a hazai támogatási rendszert.

Az integrációt követően megszűnnek a Magyarország által kötött kétoldali megállapodások, (így például a CEFTA megállapodás), és az uniós szerződések lépnek érvénybe.

A vámbevételek pedig az uniós költségvetésbe kerülnek majd.

Az uniós tagság minden napja állandó megújulásra készteti majd a magyar termelőket, hogy megállják helyüket a versenyhelyzetben – hangzott el a tanácskozáson.

KRIPNER VERA

A juhágazat lehetőségei az EU csatlakozás után

2002. decemberében lezárultak a csatlakozási tárgyalások, illetve döntés született a csatlakozás várható időpontjáról (2004. május 1.). A juhágazat az EU-ban közvetlen támogatásban részesül, mely a jelenleg érvényben lévő rendelet szerint 21 /egyed, tejelő hasznosítás esetén pedig 16,8 /egyed anyaállatonként (a rendelet értelmében anyaállatnak tekintik az anyajuhokat és az éves kort betöltött nőivarú juhokat).

Az e jogcímen kifizethető ún. támogatási felső határ létszámot 1 146 000 anyajuhban állapították meg, ez azt jelenti, hogy ez az a maximális létszám, melyre az elkövetkezendő években támogatást lehet igényelni. A támogatási felső határ termelők részére történő felosztása a csatlakozás időpontjáig meg kell hogy történjen, a tényleges állatlétszámok figyelembevételével. Az a termelő tudja majd évente a támogatást igénybe venni, akinek a részére támogatási felső határt határoztak

meg. Ez a jog adható, vásárolható, öröklhető lesz megfelelő előírások figyelembevételével. Természetesen országosan is, egyénileg is a támogatási felső határ felett is tartható juh, csak arra nem vehető igénybe támogatás. A csatlakozási tárgyalások során valamennyi közvetlen (brüsszeli) kifizetésű támogatás mértékére egységes megállapodás született. A csatlakozás évében (2004) az EU támogatás 25%-a jár, majd három éven keresztül 5–5%-kal, illetve 2007-től évente 10%-kal növekedik a támogatás mértéke. Ezt a magyar kormányzat évente 30%-kal egészítheti ki, mely megfelel a jelenlegi 1500 Ft-os nőivarú juhtámogatás mértékének. Így az első évben 55%-os támogatási szintet lehet elérni, és a támogatás mértéke 2010-ben érheti el a 100%-ot. Ennek szemléltetésére készítettük el a jelenlegi EU támogatási rendeletet, a csatlakozási megállapodások és árfolyam (1 = 239 Ft) figyelembevételével az alábbi táblázatot, amely bemutatja az évenként várható támogatási szintet és annak nagyságát.

Várható közvetlen kifizetésű anyajuh EU támogatás alakulása az adható hazai hozzájárulás figyelembevételével (Ft/anyajuh)

év	EU %	hazai %	EU támogatás %-ában	Támogatás 21 /anyajuh			Támogatás 16,8 /anyajuh (tejhasznosítás esetén)		
				EU	hazai	összesen	EU	hazai	összesen
2004	25	30	55	1 255	1 506	2 760	1 004	1 205	2 208
2005	30	30	60	1 506	1 506	3 011	1 205	1 205	2 409
2006	35	30	65	1 757	1 506	3 262	1 405	1 205	2 610
2007	40	30	70	2 008	1 506	3 513	1 606	1 205	2 811
2008	50	30	80	2 510	1 506	4 015	2 008	1 205	3 212
2009	60	30	90	3 011	1 506	4 517	2 409	1 205	3 614
2010	70	30	100	3 513	1 506	5 019	2 811	1 205	4 015

Természetesen a támogatási formában, annak mértékében és az árfolyamban bekövetkező bármilyen változás az elkövetkezendő években lényegesen módosíthatja a juhágazat támogatási mértékét.

Az anyajuh támogatáson felül megállapodás született az EU rendeletben szabályozott évente felhasználható kiegészítő juhtámogatás összegéről is (1 211 510). A kiegészítő támogatás a juhhús termelés javítására, racionalizálására, specifikus termékek előállítására, minőségjavításra és környezetvédelmi célokra használható fel. Természetesen ennek is az első évben csak 25%-át vehetjük igénybe, és a normatív támogatásnak megfelelő mértékben növekszik évente. Így az első évben ~ 70 millió Ft-ot, míg a 100%-os szint elérésekor ~ 290 millió Ft-ot fordíthatunk a juhágazatban a felsorolt célok megvalósítására.

A csatlakozás tényétől – a megnövekedett támogatást is figyelembe véve – *nem várhatjuk azt, hogy megoldódjanak az ágazat gondjai*. Javítani kell a termelés gazdaságosságát, csökkenteni kell a termelési költségeket

(élőmunka megtakarítás korszerű technológiákkal, takarmányértékesítés növelése, szakszerű programozott termelés, a legelőhasználat korszerűsítése). Az országos kiterjedésű fejlődés csak integrált termelés megvalósításával érhető el.

A termelő csoportok nyújthatnak esélyt, biztosíthatnak lehetőséget a hazai juhtartók számára az előállított termékek értékarányos, biztonságos piaci értékesítésére. Az Európai Unió tagországaiban szinte elképzelhetetlen, hogy a termelő ne tartozzon valamilyen termelői csoporthoz, és ne használja ki ennek előnyeit. Sajnos – az elmúlt 50 év tapasztalatai alapján – a juhtartók óvakodnak kööttségeket vállalni, félnek a szövetkezéstől, de be kell látniuk ennek tarthatatlanságát. Erős termelői csoportok kialakulásával a piac szerveződése a termelők érdekeinek figyelembevételével történik, s igen kedvezően hatna a termelés koordinálására.

SÁFÁR LÁSZLÓ – HAJDUK PÉTER
MAGYAR JUHTENYÉSZTŐK ÉS JUHTENYÉSZTŐ
SZERVEZETEK SZÖVETSÉGE

Disznóságok

Az agrártárca az utóbbi napokban mindent elkövetett azért, hogy a sertéspiaci válság miatti gazdademonstrációt okafogyottá tegye. Példának okáért kilobbizott 5 milliárd forint többlettámogatást a sertéságazat számára a kormánytól. Az ebből a pluszpénzből is tervezett intézkedések hatására várhatóan 220 forint körüli szintre emelkedik a vágósertés felvásárlási ára, ami az utóbbi időben kilogrammonként már 190 forint körüli volt átlagosan, de a termelők szerint voltak felvásárlások ennél alacsonyabb áron is. Csakhogy az átlagos önköltség a sertéstartásban nem 190, s nem is 220 forint kilogrammonként, hanem leginkább 265–270 forintot emlegetnek.

Innentől fogva szép ez a történet nagyon. A tervezett demonstrációt a Magyar Agrárkamara, a tagjai közé tartozó Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ), illetve a Parasztszövetség végül

már nem javasolta megtartani, sőt a MOSZ – nagyobb termelőket tömörítő – sertésválasztmányához kötődő termelők el is álltak attól. A szintén agrárkamara tag Magyarországi Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetsége (MAGOSZ) holdudvarába tartozó gazdálkodók viszont megtartották a felpályás útlezárásokat, egyebek mellett arra hivatkozva, hogy a felvásárlási ár az ígért támogatások ellenére is az önköltség alatt maradt.

Fentiek alapján ez így van, a világpiaci árak növekedését pedig csak remélni lehet. Az állattartás önköltségét különben a 60–70 százalékat kitevő drága takarmány növeli, a takarmánybizniszben azonban sokan benne vannak, s erős a húsfeldolgozói lobbis is. Az igazi gondot ugyanakkor talán mégsem a lobbik és nem is az agrár-érdekképviseletek közötti politikai megosztottság okozza. Az igazi baj az – és ez az, ami elgondolkodtató –, hogy a jelek

szerint senki nem akar tenni a sertéságazatban kialakult, egyesek szerint persze megszüntethetetlen alulszámlázási gyakorlat ellen. Ennek lényege, hogy a támogatások alapfeltételeként meghatározott referenciaárat csak a szerződésbe írják bele, a felvásárlók, feldolgozók ennél kevesebbet adnak a sertéstartóknak. Amíg ezt a rendszert hagyják így működni, addig látszatintézkedés lesz minden támogatás. Hasonlóan ahhoz, ahogy látszatintézkedés marad minden, a kényszervállalkozások

számbeli csökkentésének szándékával tett lépés – a kényszervállalkozók kvázi bűnösként való meghurcolása –, amíg a munkáltatók járulékkerhe nem csökken. Az ilyesmi egy alomba tartozik, az alom meg néha bűdös is tud lenni. Egészen addig, amíg a gazda nem gana-
jozik...

Tóth László Levente
Forrás: Napi gazdaság
2003. május 15.

PETÍCIÓ

Földvédelem

Medgyessy Péter miniszterelnök úr részére a termőföld, a zöldterületek fokozott védelme érdekében

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Rohamosan fogy egyik legfontosabb nemzeti vagyonunk: a termőföld. Különösen vészesen gyorsult fel ez a folyamat a rendszerváltás utáni években. Míg 1938-ban a művelésből kivont terület aránya – a KSH adatai szerint – az ország teljes területének csak 6,6 százalékát, 1990-ben 11,5 százalékát tette ki, 1996-ban ez az arány már 13,8 százalékra emelkedett, 2001-ben pedig elérte a 16,9%-ot! Az ipar, a bányászat, a közlekedés, a kereskedelmi és a lakóépületek, valamint egyéb létesítmények egyre több értékes földterületet fednek le gyakorlatilag visszavonhatatlanul. A szuburbanizáció, a közúti közlekedés robbanásszerű növekedése, a bevásárlóközpontok terjedése és egyéb zöldmezős beruházások azonban nemcsak környezeti szempontból okoznak súlyos veszteségeket, hanem gyakran társadalmilag is károsak és nemzetgazdaságilag is ésszerűtlenek: súlyos terhet rónak mindannyiunkra, és így egyebek mellett kimutathatóan rontják országunk versenyképességét.

Magyarországon a zöldterületek pusztításának és az e téren szinte általánossá vált súlyos korrupciónak egyik fő oka, hogy az ingatlan értéknövekedésekor a megnövekedett haszon a tulajdonos zsebébe vándorol, a társadalmat ért kárt viszont a közösség viseli. Ez utóbbiak közé tartozik az értékes zöldterületek pusztulása, az átszellőző csatornák, kilátás, benapozás „elépítése”, a megnövekedett közlekedési igények és az ezzel járó környezetszennyezés, a többlet infrastruktúra – víz, csatorna, egészségügyi ellátás stb. – iránti igény, a más helyütt már meglévő infrastruktúra kihasználtságának – és így a hatékonyságának – romlása.

Ennek a tarthatatlan helyzetnek a megváltoztatására javasoljuk a földvédelmi járulék jelentős emelését és kiterjesztését (az erre vonatkozó szövegszerű törvényjavaslatot mellékeljük). Amennyiben ez megvalósul, már rövid időn belül is az alábbi kedvező hatások következnek be:

- Számottevően csökken a termőföld, a zöldterületek, a növényzet pusztulása.
- Az ipari, kereskedelmi és lakáscélú beruházások egyre nagyobb hányada kerül átcsoportosításra a nagy mennyiségben rendelkezésre álló rozsdaterületekre (lepusztult ipari, lakó és egyéb rossz állapotban lévő területekre), azok újjáélesztésére.
- Jelentős infrastruktúra-fejlesztési és üzemeltetési költségek kerülnek megtakarításra.
- *Az egész társadalom helyett az érintett beruházók fizetik meg a beruházás társadalmi, gazdasági, környezetvédelmi és infrastrukturális költségeit, ami elősegíti egy igazságosabb, demokratikusabb és hatékonyabb társadalom kialakítását.*

- Visszaszorulnak a nem kívánatos ingatlanspekulációk és az ezzel összefüggő, igen széles körben elterjedt visszaélések (köztük az e téren óriásira duzzadt korrupció).
- Mérséklődik az önkormányzatokra (és így a közvetve a Kormányra) nehezedő pénzügyi nyomás.
- A mainál sokkal inkább meg fogunk felelni az Európai Unió és az OECD területfejlesztési prioritásainak.

Mindezen okok miatt kérjük Miniszterelnök Urat, hogy segítse elő javaslatunk mielőbbi megvalósítását.

A MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE
FORRÁS: ZÖLD LEVÉL 2003./2–3. SZÁMÁBÓL

A hungarikum fogalma a magyar szőlészetben és borászatban

A bor készítésekor két nagy eredetet különböztetünk meg. Az egyik az ökológiai eredetet, azaz a természeti források összességét jelenti, míg a másik a humán eredet, azaz minden olyan tényező, amely az embertől, annak beavatkozásától függ. Az utóbbiba tartoznak, pl. a technológiák, a fajták stb.

a) Ökológiai eredet

A földrajzi eredetet jelöli, tágabban a régiót, a térséget, majd a borvidéket, a borvidéki körzetet, a település határát és a dűlőt. Magában foglal minden természeti tényezőt a klimatikus és edafikus tényezőkön keresztül a domborzati tényezőket.

b) Humán eredet

A szőlőtermesztési, a borászati technológiát, a termesztésbe vont fajtát, valamint a termékfejlesztést és annak marketingjét értjük.

Az előbbi gondolatmenethez ragaszkodva azt mondhatjuk, hogy:

Hungarikumnak nevezhetjük azokat a borokat, amelyek a földrajzi eredetet és az emberi inputot tekintve olyan bor készítését eredményezi, amely egyrészt egyediségét tekintve jól megkülönböztethető a többi bortól, másrészt az ökológiai és a humán eredet sajátos, valamint jellemző, más esetben meg nem ismételt kombinációjából vezethető le.

Természetesen az elméleti megközelítés és meghatározás nem mindent old meg. A gyakorlatban ugyanis meg kell határozni, ki kell jelölni, hogy mit tekintünk egyedinek

és jellemzőnek a hungarikumoknál. Az is látszik, hogy a fogalom tartalmából adódóan a hungarikum boroknak nemcsak sorozata, azaz mellérendeltsége van, hanem hierarchiája is. Ez érthető, mert a földrajzi eredetben is meg tudunk különböztetni területi hierarchiát és hasonlóan vagyunk a technológiákkal, a termékkategóriákkal és a végül a fajtákkal is.

Példának okáért egy régiónak, pl. Kárpát-medence, de egy borvidéki körzetnek is lehet hungarikum terméke, jöllehet azok mérete, valamint ökológiai és humán meghatározása más és más.

Nagyon fontos, hogy a hungarikum borok esetében az ökológiai és a humán eredetiség együttesen legyen jelen, megengedve ezek eltérő arányát és súlyát a különböző esetekben. Szétválasztásuk azonban nem megengedhető, hiszen szélsőséges példát említve Tokaj-hegyaljai borvidéken egy Chardonnay szőlőfajta bora nem tekinthető hungarikumnak, pedig annak ökológiája, azaz földrajzi eredete mindenképpen az, de önmagában nem elégséges, csupán szükséges feltétel.

A hungarikum borok piaca A hungarikum borok termelési potenciálja

A jelenlegi magyar borjog keretein belül a hungarikum borok többsége a meghatározott termőhelyről származó minőségi és különleges minőségi borok kategóriájába tartozik.

A szőlő-bor ágazat jövedelmezősége, még a nyereséget kimutató vállalkozások esetében is rendkívül alacsony. A szőlőtermelők többségénél a termés értékesítési árban a szőlő újratelepítés költsége – az ültetvény amortizációja – nem térül meg. *A nyomott belföldi hordós borárok örvényként húzzák lefelé a teljes borpiacot. Ez a hatás még a hungarikumokra is kiterjed, bár ezek messzebb vannak az örvény középpontját jelentő legolcsóbb boroktól.*

A hungarikum borokat előállítók egy része a szabad piacról, a csak szőlőtermeléssel fog-

lalkozó gazdaságoktól szerzi be az alapanyagát. A családi birtokok és a teljes vertikumot átölelő közepes birtokok esetében a szőlővásárlás jelentősége csökken. Így a bizonytalan piaci helyzet miatt egyre csökken a jó minőségű termés, vagy növekvő piaci lehetőség esetén a szabad piacról felvásárolható szőlő.

A hungarikum borok termelési potenciálját két fő tényező határozza meg:

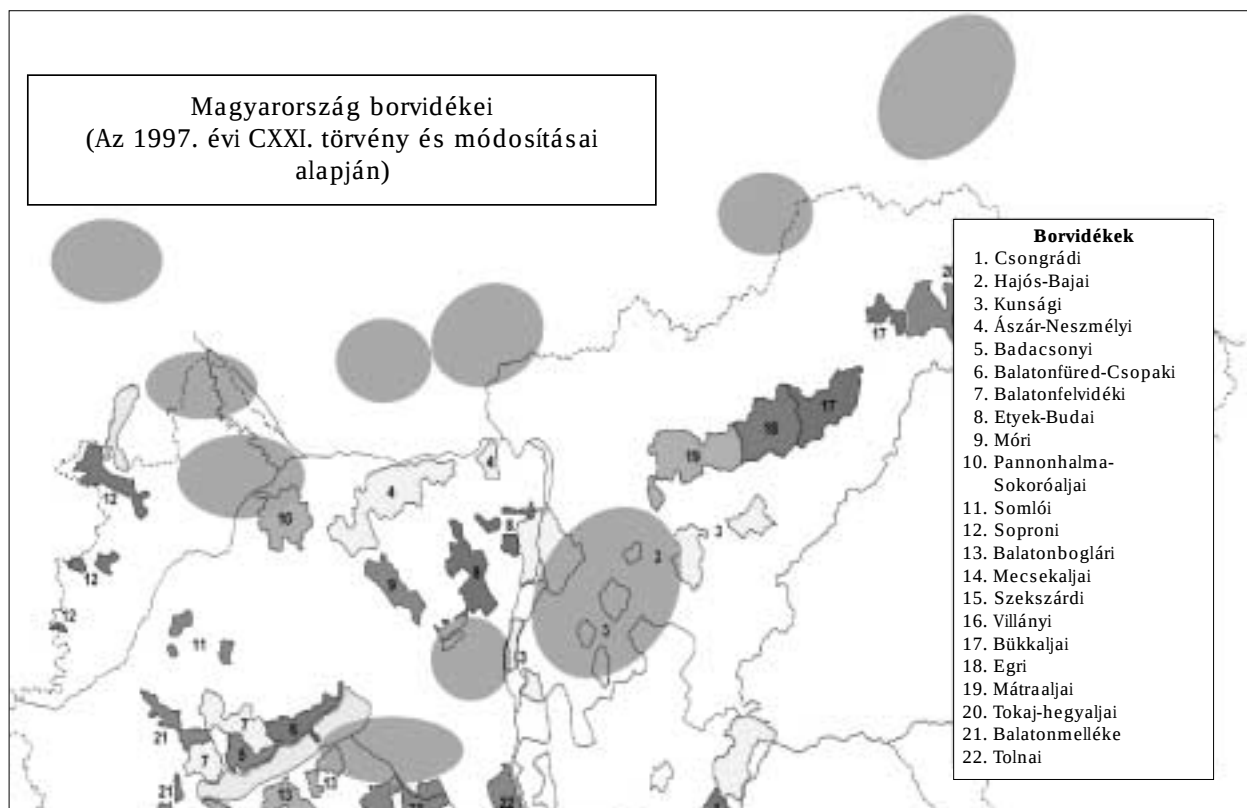
- fajta-háttér
- termelési-technológiai háttér
- szőlőtermesztés
- borászat

1. táblázat

**A szőlő termőhelyi kataszterének összesített adatai
(2002. szeptember 30-ig)**

Borvidékek, termőhelyek	Termőhely	Terület megoszlás kataszteri osztályának adatai			
	területe	I.		II/1.	
	ha	ha	%	ha	%
1. Csongrádi	14 275	2 595	19	8 474	60
2. Hajós-Bajai	14 873			6 582	45
3. Kunsági	104 962	1 521	1	26 310	26
4. Ászár-Neszmélyi	7 407	5 057	68	2 003	27
5. Badacsonyi	4 263	3 620	85	635	15
6. Balatonfüred-Csopaki	6 445	5 851	92	574	8
7. Balatonfelvidéki	5 344	5 184	97	160	3
8. Etyek-Budai	7 117	4 866	68	2 251	32
9. Móri	1 994	1 459	73	535	27
10. Panonnhalma-Sokoróaljai	4 234	3 463	82	609	18
11. Somlói	1 158	893	78	265	22
12. Soproni	5 294	5 124	96	170	4
13. Balatonboglári	10 391	8 661	83	1 730	17
14. Mecsekaljai	7 652	6 968	91	588	9
15. Szekszárdi	6 964	4 536	65	2 205	32
16. Villányi	4 792	2 975	62	1 771	37
17. Bükkaljai	18 597	16 199	87	2 366	13
18. Egri	22 342	18 444	82	3 898	18
19. Mátraaljai	32 382	24 261	75	8 121	25
20. Tokajhegyaljai	11 251	9 882	88	1 340	12
21. Balatonmelléke	6 383	4 427	69	1 956	31
22. Tolnai	14 505	9 904	68	3 117	21
Borvidékek összesen	312 625	145 890	47	75 660	24

1. ábra Hungarikum fajták termesztési és borkészítési körzetei

Készítette az FVM Szőlészeti és Borászati Kutatóintézete Kecskemét (2002)

Szerkesztette: Dutkon Istvánné tudományos ügyintéző

Szabó Attila tudományos osztályvezető

A *fajtaszerkezet* az elmúlt években már kissé eltolódott a világfajták irányába, de a hagyományos fajták (Kékfrankos, Olasz rizling, stb.) továbbra is meghatározóak. A hungarikumok egy része önállóan nem jelenik meg a piacon, hanem az egyéb fehér és vörös borokkal kerül (az engedélyezett mértékig – ma legfeljebb 15%-ig) házasításra. A borvidéki területeken található deklarált 125 fajtából 30 adja az összes terület 88%-át. Ezen belül a hungarikumnak tekinthető fajták száma 18, ami a termelési háttér mintegy 58%-át jelenti. A fehér fajták esetében nagyobb a hungarikumok aránya, míg a kék fajtáknál nagyobb az idegen eredetűek aránya.

A hungarikumok egy része erősen kötődik egyes borvidékekhez, termőhelyekhez (Juhfark – Somló, Kékoportó – Villány, Kéknyelű – Badacsony, Cirfandli – Mecsekalja / Pécs, stb.), míg mások univerzálisabbnak tekinthetők (Olasz rizling, Kékfrankos, Furmint, Hárslevelű, Kadarka, Kékfrankos, stb.).

A hungarikumok egyik alapvető kérdése a termőterület növelése, illetve a területi szétaprózottság csökkentése. A fő fajták (Olasz rizling, Kékfrankos) nagyobb üzemi felülettel (és feldolgozási háttérrel) rendelkeznek, míg a „kis” fajták (pl. Kadarka, stb.) kisüzemi jellegű termesztése folyik. Az elmúlt évek telepítési arányai egyelőre a fajtaszerkezet konzerválódását mutatják. Egy-két fajtát kivéve (pl. Kékfrankos) a hungarikumnak tekinthető fajták aránya egyenként a legtöbb borvidéken kicsi.

A szőlőtermesztés technológiai háttere – elsősorban az előregedő ültetvények miatt – ma nem ad kellő háttérrel a hungarikumoknak. A korszerű, gépesített és a fajtákhoz adaptált szőlőtermesztés csak a kedvezőbb helyzetű borvidékeken jellemző (pl. Tokaj-hegyalja, Villány), ahol mind a jövedelmezőség, mind a tőkeerős beruházások száma nagyobb.

A borászati technológia két oldalról segítheti a hungarikumok helyzetét. Egyrészt a

Egy hungarikum a „Kékfrankos” szőlőfajta borvidékenkénti területe

Borvidék	Borvidéki összes terület ha	Kékfrankos területe ha	%*	%**
1. Csongrádi	2 326	439,97	18,90	7,60
2. Hajós-Bajai	1 706	223,94	13,10	3,90
3. Kunsági	28 928	2 211,00	7,60	38,50
4. Ászár-Neszmélyi	1 553	1,00	0,06	–
5. Badacsonyi	1 790	–	–	–
6. Balatonfüred-Csopak	2 094	57,00	2,70	1,00
7. Balatonmelléki	1 508		–	–
8. Etyeki-Budai	1 480	4,70	0,30	0,01
9. Móri	1 671	–	–	–
10. Pannonhalma-Sokoróaljai	618	–	–	–
11. Somlói	827	–	–	–
12. Soproni	1 880	1 274,00	67,80	22,10
13. Dél-Balatoni	2 820	73,40	2,60	1,30
14. Mecsekaljai	633	7,00	1,10	0,10
15. Szekszárdi	2 211	554,685	25,10	9,70
16. Villány-Siklói	1 765	86,00	4,90	1,50
17. Bükkaljai	1 130	57,00	5,00	1,00
18. Egri	3 906	670,00	17,10	11,70
19. Mátraaljai	7 442	5,23	0,07	0,10
20. Tokajhegyaljai	5 428		–	–
21. Zalai	1 623	14,00	0,80	0,20
22. Tolnai	2 175	85,00	3,00	1,50
Összesen	75 514	5 747,89		

* A Kékfrankos fajtának a borvidék szőlőterületéhez viszonyított aránya

**A borvidékek összes Kékfrankos területéhez viszonyított aránya

hagyományos fajtákhoz alkalmazott hagyományos borászati eljárások modernizálása és ismételt alkalmazása révén (pl. siller, rozé készítése Kadarkából, stb.). A technológiák egy része termőhelyhez kötött (pl. Tokaj-hegyalja). A másik tényező a technológiai színvonal általános javulása, ami lehetővé teszi a kíméletes feldolgozást, kedvezőbb íz- és színanyag-kinyerést, megfelelő borkezelést- és érlelést, stb.

A hungarikum borok piaci potenciálja

Amennyiben az éves magyar borértékesítéssel összevetjük a becsléseket, akkor látható, hogy a hungarikum borok jelenlegi piaci jelentősége nagy, és elsősorban az értékesítési átlagár növelésében ezeknél a boroknál látszik a legnagyobb lehetőség.

A hungarikum borok jelenlegi és jövőbeli piaci helyzetét több tényező határozza meg:

- nem hungarikum borok piaci helyzete
- import borok piaci helyzete
- elosztási csatornák
- fogyasztói szokások és elvárások

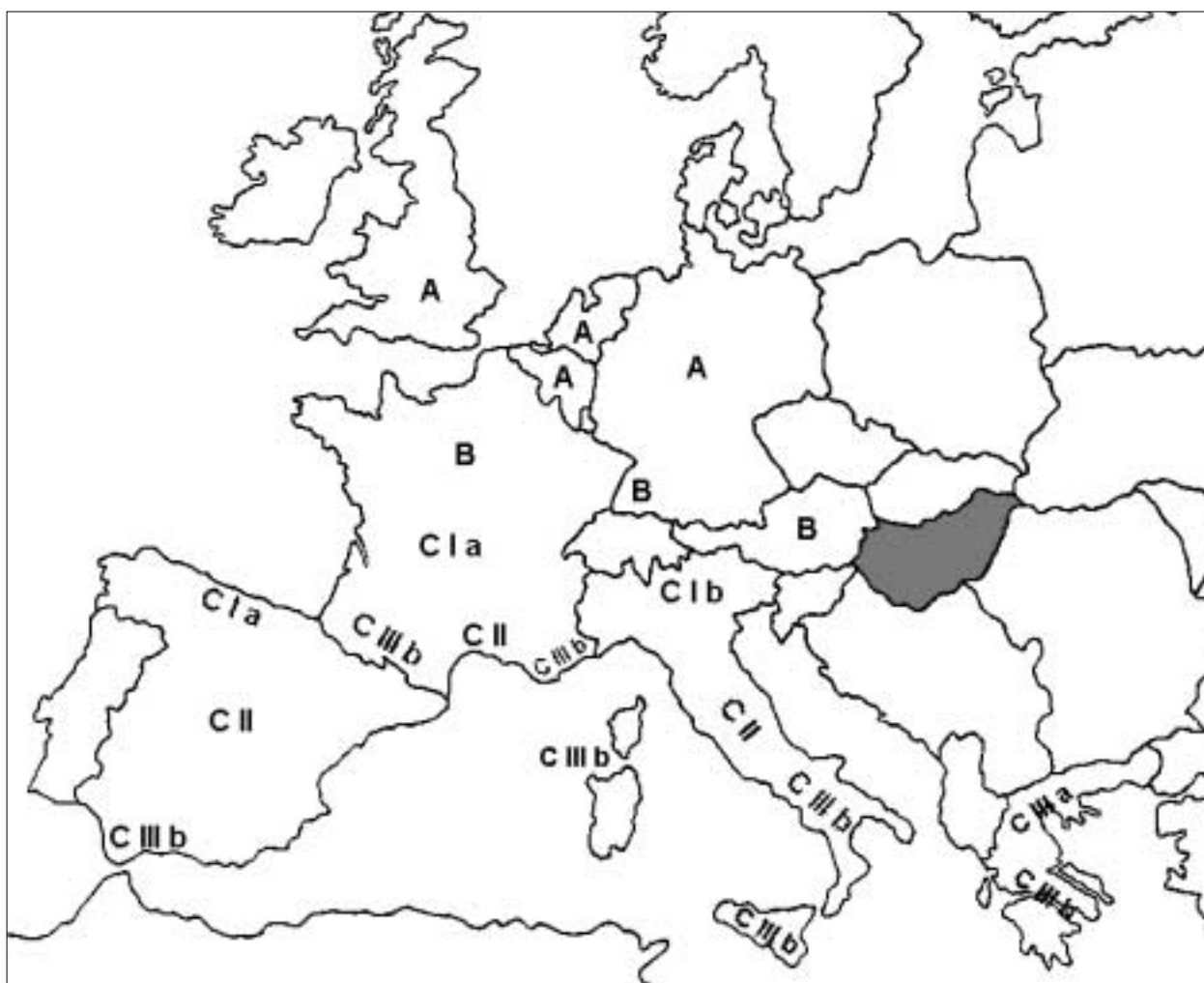
A hungarikum fajta- és küvéborok más lehetőséget hordoznak. Az utóbbiak helyzete és lehetőségei jobbak, mert egységes termelési és technológiai (és részben fajtaszerkezet), valamint piaci háttér áll mögöttük (pl. Eger, Tokaj). A kis borvidékek egyedi fajtaborai ezt általában nem képesek biztosítani (pl. Somló, Mecsekalja, stb.), bár kivétel itt is látható (pl. Villányi Kékoportó). A nagyterületű fajták (pl. Olasz rizling) ugyan mindenütt megtalálhatók, de boraik minősége és karaktere rendkívül heterogén, ami részben ökológiai, de sokkal inkább a technológiai háttér következménye.

A nem hungarikumok elsősorban a világfajtákat jelentik. Ezek általában a kereslet miatt nagyobb bevételt eredményezhetnek, de a hazai ökológiai viszonyok és viszonylag elmaradottabb technológiai háttér miatt termesztésük gyakran gondokkal terhelt. Kétségtelen, hogy piaci szempontból eredményesebbek mind a hazai és különösen a nemzetközi piacokon.

Az import borok megjelenése, főleg az alsóbb árkategóriákban erősen veszélyeztetheti a „kis” fajták piaci lehetőségeit, mivel ezek folyamatosan nem képesek kellő mennyiséget és minőséget produkálni.

A hungarikumok szempontjából az elosztási csatornák szerepe döntő fontosságú lehet a jövőben. Ez egyaránt igaz a hazai és a külföldi piacra. A nagy alapterületű és köz-

2. ábra Az európai zónarendszer nehezen illeszthető a magyar, a Kárpát-medence ökológiai adottságaira

CSATLAKOZÁSUNK ELŐTT

3. táblázat

Tokaj-hegyaljai borvidék dűlői

Település	Terület ha	Kataszteri osztály ha		Megnevezés	Pontérték	Cluster csoport *
		I.	II.			
Abaújszántó	281	281		Agyag	360	5
				Kassaváros	348	5
Bekecs	54	54				
Bodrogkeresztúr	485	433	52	Nagy-Lapis	322	5
Bodrogkisfalud	105	20				
Bodrogolaszi	260	260		Pajzos	339	5
Erdőbénye	576	504	72	Mogyorós	336	5
				Fehérkút	369	5
Erdőhorváti	242	219	23			
Golop	40	28	12			
Hercegkút	246	128	118			
Legyesbénye	90	90				
Makkoshotyka	107	57	50			
Mád	1280	1280		Szent-Tamás	379	5
				Zselinszky	370	4
				Király	380	5
				Kövágó	370	4
				Birsalmás	376	5
				Középhegy	356	4
				Urágya	370	5
Mezőzombor	332	328	4	Disznókő	304	5
				Kapi-tető	380	5
				Zomborka	305	5
Monok	293	293				
Olaszliszka	543	473	70	Meszes	335	4
				Csáki	344	4
Rátka	347	347				
Sárazsadány	312	298	14			
Sárospatak	744	565	179	Megyeri tető	371	5
				Királyhegy	306	5
Sátoraljaújhely	453	285	168	Oremus	310	5
Szegi	193	193				
Szegilong	82	64	18			
Szerencs	635	531	104	Előhegy	379	5
Tarcal	824	577	247	Terézia, Mézesmáj	320	5
				Mestervölgy	350	5
				Bakonyi	356	4
				Mandulás	358	5
				Deák	373	5
				Barát	373	5
				Szarvas	336	4
Tállya	1378	1286	92	Hasznos	371	5
				Galyagas	374	5
				Palota	365	4
				Pipiske	376	5
				Vároldal	350	4
Tokaj	410	390	20	Hétszőlő	367	5
				Szerelmi	321	5
				Lencsés	309	4
Tolcsva	814	708	106	Kincsem	361	4
				Budaházi	355	4
				Szentvér	370	4
				Kutpatka	370	4
				Pető	370	4
				Bartalos	370	4
				Gyopáros	367	4
				Csető	367	4
Vámosújfalú	105	105				
Összesen:	11 251	9882	1369			

Megjegyzés: * 5-ös fő-cluster csoport: Nagyon jó fekvésű, jó talajú termésbiztos, szőlőtermesztésre *kiválóan alkalmas* területek. 4-es fő-cluster csoport: Nagyon jó fekvésű, jó talajú, igen termésbiztos szőlőtermesztésre *kiválóan alkalmas* területek.

ponti beszerzést folytató áruházláncok számára a mennyiséget adó fajták a legfontosabbak (pl. Olasz rizling). A többi fajta legfeljebb a választék látszatát hivatottak bizonyítani. A „kis” fajták esetén elsősorban a speciális szaküzletek, a gasztronómia és a helyi eladás (borturizmus) lehet a kiút. Itt a különlegességek és az egyediség jobban elfogadható. Az export egyik kulcsa a megfelelő importőr, illetve disztribútor megtalálása. Ez hungarikumok esetében alapfeltétel.

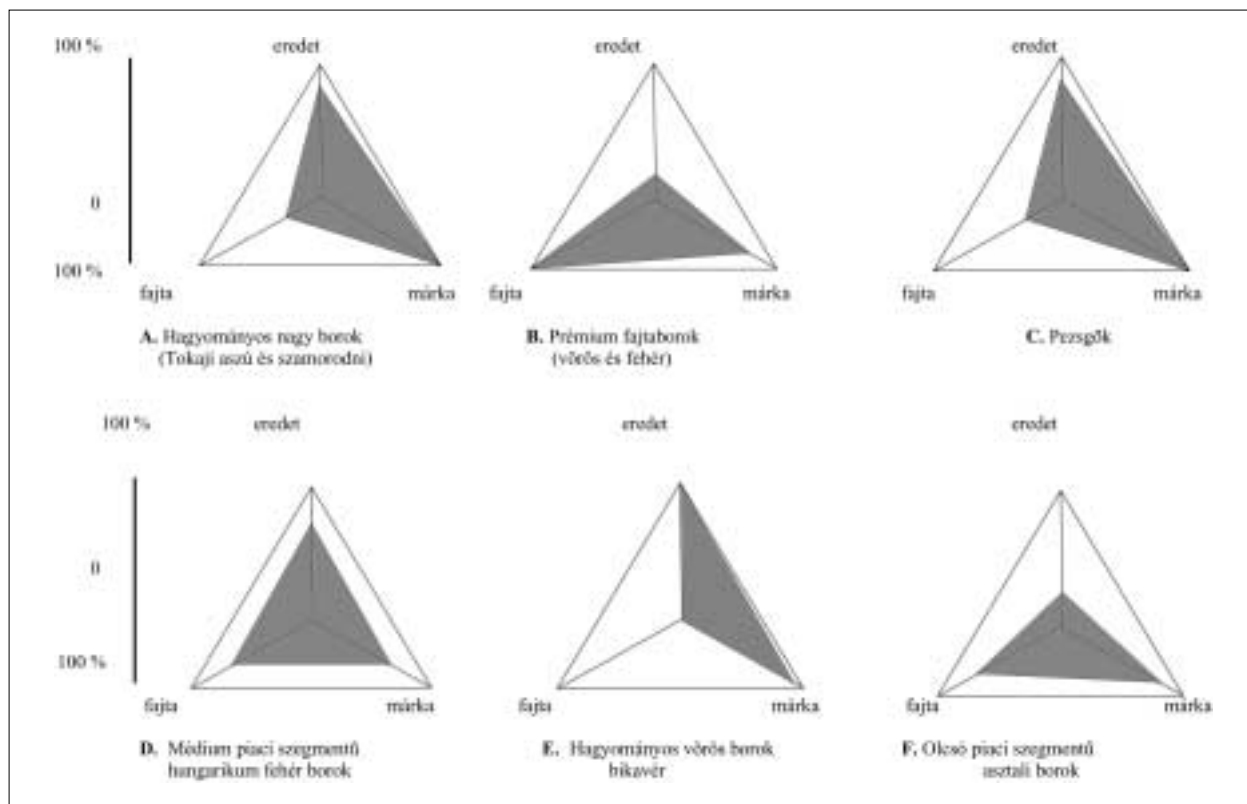
A hazai fogyasztók oldaláról a hungarikumok többsége többé-kevésbé ismert. Ennek a fenntartása, illetve az ízlés formálása a világfajták és a nemzetközi borízlés erős piaci nyomása miatt igen nagy feladat. Ezzel szemben a külföldi fogyasztó megnyerése csak pótlólagos ráfordításokkal (munka- és költség) lehetséges. A borbemutatók, az egyedi karakter megismertetése és elfogadtatása nélkül a hungarikumok külföldön nem értékesíthetők. Ehhez megfelelő szervezet és szervezettség is szükséges a termelők és a piaci szereplők részéről egyaránt.

A Hungarikum borok marketingje

A hungarikum borok marketingjének két fő viszonyulási pontját szükséges tisztázni.

1. A hungarikum borok marketingjének el kell térnie a más magyar boroknál alkalmazott módszerektől. Ez az eltérés döntően a belföldi piacon és azokon a piacokon igaz, ahol a magyar borok közül a hungarikum borokat már régóta ismerik, azok esetleg kisebb mennyiségben jelen is vannak ott. Kisebb az eltérés más boroktól az olyan országokban, ahol a magyar borok – és ezen belül a hungarikumok – jelenléte elhanyagolható.
2. A magyar nemzeti bor marketingen belül elsősorban a hungarikumokra kell koncentrálni, és azok növekvő nemzetközi elismertsége lokomotívként húzhatja maga után a többi magyar bort. Sokan a tokajit a magyar borok zászlóshajójának nevezik. Mit sem ér e költői hasonlat, ha a borvilág tengerén más országok magas árbocai között nem látszik zászlónk a fogyasztó szá-

3. ábra A hungarikum és egyéb borok megnevezésének fő tényezői és annak hatása termékcsopontonként

mára. Egyébként is a nem hungarikum borok esetében talán a márkavédelemre vagy a nemzetközileg ismertebb fajtára kellene a piac megdolgozását alapozni.

A hungarikum borok marketingjét hatékonyan csak egy Nemzeti Bormarketing Program részeként lehet elképzelni. A hungarikum borok marketingjének eltérése a többi borétól több okra vezethető vissza:

- a) borvidéki / termőhelyi kötődés
- b) hazai (viszonylagos) ismertség
- c) külföldi (szinte teljes) ismeretlenség

Az egyes hungarikum-csoportok különböző marketing-programjaira igen eltérő sajátosságaik (pl. tokaji borok) és lehetséges célpiacai (pl. Nyugat-Európa, Baltikum, Lengyelország, stb.) miatt van szükség. A nagy termelési háttérű fajták esetén (pl. Olasz rizling, Kékfrankos) a magyar eredet, karakter kaphat nagyobb hangsúlyt („országimázs”), míg a kisebb területi arányú fajtáknál az egyediség, a hagyomány, az egy-egy kisebb földrajzi környezethez való kötődés dominálhat.

Valamennyi főbb hungarikum borra részletes programot kell kidolgozni, a termelésben érintett termelői szervezetek bevonásával. A programnak a következő fő elemeket kell tartalmaznia:

- a bor üzenete az adott célcsoport számára (ez piaconként bizonyos mértékig eltérhet, hiszen mást jelent egy lengyelnek a tokaji szamorodni, mint egy svédnek),
- az üzenet megfogalmazása egy szóval, vagy egy rövid mondattal (szlogen),
- a bor megkülönböztető tulajdonsága, értéke más borokhoz képest,
- a bor történeti háttere (a belföldi piacon, a részletes kulturális, történeti előzményekkel, az európai piacokon az adott országhoz vagy közismert történelmi személyiséghez való kapcsolódásának ismertetésével, a távolabbi piacokon pedig a régiség illetve az egyediség hangsúlyozásával),
- a bor ajánlása ételekhez, alkalmakra,
- a „marketing mix” elemeinek kiválasztása, az adott célcsoport elérésére,
- a költségvetés és az ütemezés tervezése
- ismertség növelése
 - a) hazai piacon: hagyományok felelevenítése, újbóli megismertetése

b) nemzetközi piacon:

- hagyományos piacokon a korábbi vagy a meglévő image kihasználása
- új piacokon a borok pozicionálása, különleges, megkülönböztető tulajdonságainak egyediségének előtérbe helyezése
- hungarikumok pontos pozicionálása
 - a) borkategórián belül (pl. tokaji borok)
 - b) árkategórián belül
 - c) elosztási csatornán belül
- piachoz adaptált marketing-terv kidolgozása (közösségi marketing)
 - a) hangsúlyok
 - b) egyediség
 - c) hagyomány, történelmi vonatkozások
 - d) Magyarországhoz való kötődés hangsúlyozása
 - e) különleges technológia/fajta
 - f) hagyományos szlogenek (pl. nászjeszakák bora, stb.)

A hungarikumok egy része szinte teljesen kiüresedett a mögötte álló termelési, piaci és marketing háttér hiánya miatt (pl. Móri ezerjő, stb.). Ezekben az esetekben általában magának a borvidéknek a léte is veszélybe kerül, amit csak komplex borvidéki stratégiával és komplex rekonstrukcióval lehet kiküszöbölni.

A hungarikumok szabályozási és piaci kérdései hasonló sajátosságot mutatnak, mint a többi boré, de itt a termőhely és a fajta meghatározóbb szerepet játszik.

A teljesség igénye nélkül az egyes hungarikum borok hazai és nemzetközi marketingjében használható főbb elemekre, mintaként a következő vázlat megfontolása javasolható:

Bikavérek

- védett eredetű bor,
- jellegzetes magyar fajták házasítása,

Tokaji borkülönlegességek

- a legrégebbi eredetvédelmi szabályozás,
- neves személyiségek írták a tokajiról,
- a tokaji bor egy dicső történelmi múltú országrészből származik,
- a borvidék és a pincék a világörökség részét képezik,
- a tokaji szamorodni: az aperitif, a lengyel-magyar barátság szimbóluma,

4. táblázat

Tokaj termékclasszifikációja

	Minőségi bor	Szamorodni		Aszú				
		Száraz	Édes	3 putt.	4. putt.	5. putt.	6. putt.	Aszú esszencia
Szüreti időpont	IX. hó	X.–XI. hó	X.–XI. hó	XI. hó	XI. hó	XI. hó	XI. hó	XI. hó
Szőlő egészségi állapota	egészséges	botrytisz	botrytisz	botrytisz	botrytisz	botrytisz	botrytisz	botrytisz
Szüreti módszer	teljes	együtt	együtt	szelektált	szelektált	szelektált	szelektált	szelektált
Borkészítés								
Eredet	azonos	azonos	azonos	eltérő lehet				
Cukor tartalom g/l		–	30	60	90	120	150	180
Cukormentes szárazanyag g/l	–	25	25	30	35	40	45	50
Alkohol tartalom	–	13 alk %/v	13 alk %/v	–	–	–	–	–
Érlelés fahordóban*	nem szabályozott	2+1* év	min. 1 év	2+1 év	2+1 év	2+1 év	2+1 év	2+1 év

2 + 1*=2 év fahordó + 1 év palack

5. táblázat

A vörös borszőlőfajták területi megoszlása az összes borvidék vörös borszőlő területének megoszlásában

Szőlőfajták	hektár	%
* Kékfrankos	5 747,89	46,46
Zweigelt	2 030,19	16,41
* Kékoportó	1 193,77	9,65
* Kadarka	1 092,22	8,83
Merlot	652,54	5,27
Cabernet sauvignon	506,50	4,09
Cabernet franc	471,52	3,81
Bíbor kadarka	247,11	2,00
Pinot noir	136,92	1,11
Kármin	83,00	0,67
Blauburger	65,24	0,53
Medina	60,00	0,49
Alicante	24,30	0,20
Rubintos	24,00	0,19
Medoc noir	7,00	0,06
CS 2	6,65	0,05
CSV 55	5,00	0,04
* Turán	4,70	0,04
Magyar frankos	4,40	0,04
Szent Lőrinc	4,00	0,03
Piros veltelini	2,00	0,02
Eger 205/Titán	1,00	0,01
Syrah	1,00	0,01
Mindösszesen	12 370,95	100,00
Borvidékek összes területe	75514	16,38**

**a vörös borszőlők aránya az összes területhez viszonyítva

Forrás: HNT

- a tokaji aszú: az édes bor, melyet a száraz bort ivók is kedvelnek, a palackba zárt napfény, a gyógyszer, egy bor az Ön születése évéből,
- a tokaji eszencia: folyékony aszúszem, a Himnuszban megénekelte nektár

A magyar Zászlósborok Rendjének borai

- Abasári olasz rizling
- Badacsonyi kéknyelű
- Badacsonyi szürkebarát
- Csopaki Olasz rizling
- Debrői hárslevelű
- Domszói muskotály
- Egri leányka
- Izsáki arany sárfehér
- Kecskeméti kövidinka

- Kiskőrösi kadarka
- Móri ezerjó
- Neszmélyi olasz rizling
- Pécsi cirfandli
- Somlói furmint (a nászéjszakák bora, a vulkán tüze)
- Soproni kékfrankos
- Szekszárdi kadarka
- Tokaji furmint (a vulkán tüze)
- Tokaji hárslevelű

A hungarikum szőlőfajták egyéb borai

- Cserszegi fűszeres, Juhfark, stb.

BOTOS ERNŐ PÉTER,
SZABÓ ATTILA, MÜLLER ISTVÁN, HAJDÚ EDIT

Summary

The issue of "Hungaricums" is very much on the agenda in Hungary today. Production of these products - since tightly bound to an area or wine region - is important, because:

- They may enhance the competitiveness of Hungarian wines on the changing global (wine)market by their uniqueness.
- They may represent the image of Hungary abroad.
- They may bring back cultural and gastronomic traditions.
- They play also an important regional role by retaining the population in within the given area. Incomes are coming not only from production but also from (wine) tourism.

However, "Hungaricums" have to be discovered, their historical, cultural, ecological, technological and market backgrounds explored and analysed. This complex task needs the co-operation of several fields (professional organizations, administration, research, education, etc.).

In addition to the tasks mentioned above clear and integrated programs of regulation, support and marketing are needed. These programs are hoped to start in the near future and may improve the situation of "Hungaricums".

Ökológiai gazdálkodás 2003. évi támogatása

Magyarországon az ellenőrzött ökogazdálkodás megindulása – a Biokultúra Egyesület tevékenysége eredményeképp – az 1980-as évek végére tehető. 1997-ig ez a gazdálkodás semmiféle támogatásban nem részesült. 1997-ben már részesült az öko(bio)gazdálkodás támogatásban. Ezt követően azonban 2002-ig kizárólag az átállást és a felmerült igazolt költségek egy részét támogatták. Az 1997. évi 28 millió Ft-os évi támogatás 2001-re kb.

100 millió Ft-ig emelkedett. Ebben az időben a gazdálkodók az agrártárca meglehetősen bonyolult pályázati rendszere alapján jutottak a támogatáshoz. Az öt év alatt a pályázati rendszer alapján 451-en kaptak támogatást bizonyos költségeik 30–100%-os támogatására. Ennek eredményeképpen az ökológiai gazdálkodásba vont ellenőrzött terület az 1996. évi 12 460 hektárról 2001. év végén több, mint hatszorosára, 79 128 ha-ra nőtt.

A támogatási rendszer alapvetően 2002-től változott meg, amikor is a két év csúszással beindult Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) keretében már nem csak az átállást, hanem az átállás utáni ökológiai gazdálkodást is támogatta a mezőgazdasági kormányzat. Újdonság volt az is, hogy a bonyolult pályázati rendszer helyett – ahogy már az ökológiai gazdálkodók és a biomozgalom résztvevői évek óta kérték – normatív alapú lett a támogatás, tehát nem az igazolt költségektől, hanem az előírások betartásától tették függővé a támogatást.

2002-ben a korábbihoz képest lényegesen korszerűbb támogatási rendszernek köszönhetően az 1043 pályázóból 570-en (több, mint az előző öt évben összesen) 525,5 millió Ft támogatást kaptak (szintén többet, mint az előző öt évben). Ugyanakkor meg kell említeni, hogy az ökológiai gazdálkodásra fordított összeg csak 0,3%-a volt a teljes agrártámogatásnak. És csak 1,3%-a a különböző környezetbarát gazdálkodási formákra adott támogatásnak. Ezzel a környezetbarát mezőgazdaság támogatottsága lényegesen az EU támogatási aránya alatt volt, hiszen ott nem egy tagországban már az agrártámogatások 20–30%-a is a környezetbarát mezőgazdasághoz kötődik és az ilyen gazdálkodási formákat választó gazdálkodók költségvetési bevételeinek akár fele is ebből származhat. A NAKP 2002. évi 2,5 milliárd Ft keretéből jutott az ökológiai gazdálkodás támogatására 525,5 millió Ft.

A múlt évi tapasztalatok alapján megfogalmazódott, hogy 2003-ban legalább 12 milli-

árd Ft kellene a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programra, és ebből 3–4 milliárd az ökológiai célprogramra.

A múlt évi támogatás is hozzájárult ahhoz, hogy hazánkban a múlt évben mintegy 24,5 ezer hektárral, 103,7 ezer hektárra (31%-kal) növekedett az ellenőrzött ökológiai gazdálkodás területe. 2003-ban a NAKP keretében újra normatív alapú az ökológiai gazdálkodás támogatása. Az FVM 3/2003. (I.24.), az agrárgazdasági és vidékfejlesztési célok 2003. évi költségvetési támogatásáról szóló rendelet V. fejezete keretében foglalkozik az Agrár-környezetgazdálkodási Program (NAKP) támogatásával (67–76. §).

Öröndetes, hogy megmaradt a normatív támogatás – „a rendelkezésre álló költségvetési forrás erejéig” – de az kevésbé, hogy az átállási időszak támogatásának mértéke nem változott, a már átállt területek támogatásának növekedése is csak kb. inflációt követő mértékű.

Új elem viszont a *vetőmagtermesztés támogatása*. Ez az utolsó pillanatban hozott döntés, hiszen az ökológiai gazdálkodás egyik legkritikusabb pontja az ökövetőmag.

Másik ilyen gond a hazai ökológiai gazdálkodásban az állatállomány helyzete. 2001-ben 764 ellenőrzött gazdaságból csak 72-ben foglalkoztak állattartással (1999-ben 48, 2000-ben 60). A 72 gazdaságban 8.387 szamosállat volt.

Az ökológiai gazdálkodásnak egyik kritikus pontja, és az uniós csatlakozás során elnyitelen, hogy nálunk kb. 10 hektárra jut egy szamosállat. Az Európai Unióban az egy hektárra megengedett szamosállat mennyisége 1,4–2,0. Nálunk ilyen korlátozásra nincs szükség, hiszen az egy hektárra jutó szamosállat mennyisége csak 0,1 (!).

Ökológiai gazdálkodási célprogram 2002–2003. évi támogatása

	Támogatás (Ft/ha)	
	2002.	2003.
Átállási időszakban	25 000	25 000
Szántóföldi növények	30 000	30 000
Zöldségek	40 000	40 000
Gyümölcs	40 000	40 000
Szőlő	10 000	10 000
Rét, legelő		
A már átállt területekre		
Szántóföldi növények	15 000	20 000
Zöldségek	18 000	21 000
Gyümölcs	20 000	21 000
Szőlő	20 000	21 000
Rét, legelő	8 000	10 000
Vetőmagtermesztés	–	30–50 000

Ez azt jelenti, hogy Magyarországon nem biztosítható az a feltétel, hogy a talaj termőképességét és biológiai aktivitását „a rendelet előírásai szerint termelő gazdaságokból származó komposztált vagy nem komposztált szerves anyag talajba juttatásával, az ökológiai állattartásból származó istállótrágya felhasználásával” kell fenntartani, illetve növelni.

Az ökogazdaságokban keletkezett 80–100 000 t szerves trágya csak 2–3 ezer hektár, az ökogazdálkodásba vont terület 2–4%-ának trágyázására, tápanyag utánpótlására elegendő. Amíg ökológiai gazdaságokból származó istállótrágyával nem sikerül fenntartani a talajok termőképességének, a tápanyag utánpótlást olyan, az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett ásványi anyagok felhasználásával kell megoldani, amilyen az alginit.

2002. nyarán eljuttattuk az új agrárvezetésnek javaslatunkat az ökogazdálkodásban az

állatállomány növelésére a támogatás kiterjesztését azon ökogazdálkodók részére, akik állatot tartanak vagy beállítanak. Talán ez is közrejátszott abban, hogy 2003-ban támogatást kaphatnak az agrár-környezetgazdálkodás keretében állatot tartók. Az ökológiai állattartás a támogatási igényeken belül prioritást élvez. 2002-ben a NAKP-on belül még csak kiegészítő állat beállítási támogatás igénybevételére volt mód szarvasmarha, juh, sertés esetében. Idén az öko méhcsaládok támogatása nagy előrelépést hozott.

Az őshonos állatfajták (a védett őshonos állatfajták genetikai fenntartásáról és támogatásuk rendjéről szóló 37/1994.(VI.28.) FM rendelet szerint) mindkét kategóriában szerepelhetnek.

A konkrét pályázatok részletes feltételeit és szakmai követelményeit, beleértve a különböző pályázati űrlapokat, az FVM Értesítőben közzétételre kerülő pályázati felhívás fogja tartalmazni.

SOLTI GÁBOR

Bio-állatállomány változása

Számosállat db	1999	2000	2001
Szarvasmarha	2 290,8	3 482,9	6 180,7
Juh	1 053,64	909,62	1 292,37
Ló	20,2	221,0	281,2
Sertés	34,5	254,96	225,34
Baromfi	107,47	129,32	195,85
Bivaly	2,0	6,0	123,5
Kecske	26,75	65,31	86,1
Szamár	1,5	14,4	2,4
Összesen:	3 536,86	5 083,51	8 387,46

Ökológiai állattartás támogatása 2003-ban

Támogatott haszonállat	Meglévő állatlétszámra	Új beállítás esetén
	Ft/egyed	
Szarvasmarha	6 000	10 000
Juh	1 200	2 500
Sertés	1 200	2 500
Kecske	1 200	2 500
Ló	3 000	–
Szamár	–	–
Baromfi	40–300	–
Méh (családonként)	500	700

Summary

It is welcomed that the supporting system of ecological farming has become simpler since 2002. As a result of that controlled area of ecologically cultivated lands has risen by 31%, reaching 103 700 ha by now. This year ecological production is supported on normative basis again within the frames of the National Agri-Environmental Program. New element is the support of eco-seed production. Sorry to say that only 72 from the total 764 controlled farms deal with animal breeding. The 80 000 – 100 000 tons of organic manure originating from these eco-farms is enough only for 3000 ha eco-land (2–4% of the total area).

Érdemes lesz-e juhot tenyésztetni (a) jövőre?

Az EU-csatlakozás után sem lesz kevésbé érdemes, mint eddig volt. Sőt számos területen – rugalmasságunktól és a támogatások kihasználásától függően – javulhat is a ma nem éppen rózsás helyzet.

Ennek részleteiről kérdeztük meg Dr. Békési Gyulát, a Juh Terméktanács ügyvezető igazgatóját (és köszönjük részletes információit).

– *Jobb vagy rosszabb támogatási feltételekre számíthat a juh-ágazat a csatlakozás után?*

– Egyértelműen jobbra. Ma az Európai Unióban egy anyajuhra számítva 21 euró támogatás jár évente, ennek eleinte ha csak 25%-át kapjuk is meg, az 1200 Ft. Ehhez jön még az FVM 1500 Ft körüli támogatása, így anyajuhonként körülbelül 2700 Ft támogatást lehet kapni. Ezen kívül lehetőség van további támogatás elnyerésére is, ha kedvezőtlen adottságú területen folyik a tevékenység (ez jelenleg a tagországokban 7 euró anyánként). Sajnos komoly gond, hogy ma még hazánkban nincsenek az arra rászolgáló területek kedvezőtlen adottságúnak minősítve.

– *Megmaradnak-e a kisebb juhászatok is, vagy csak a nagyok lesznek versenyképesek?*

– A nagyoknak természetesen eleve több esélyük van. 500 anyajuh egy család megélhetését már tudja biztosítani, az ez alatti létszámmal nehéz lesz boldogulni. A kicsiknek mindenképp, de a nagyoknak is érdemes termelői csoportokba tömörülni (az FVM 85/2002-es rendelete szerinti elismert vagy előzetesen elismert Termelői Csoport minősítéssel), mert ez főleg a közös értékesítés, de egyéb területeken is előnyökkel jár. Ezek létrehozásának feltétele 30 millió forintnál nagyobb éves árbevétel. Tíz-nél több fő alapíthatja meg.

– *Változik-e jövőre a báránys exportálhatósága?*

– A báránypiaci helyzetben nem nagyon várhatók változások. Évente körülbelül 830-850 ezer báránys exportálunk, a magyar kivétel 90%-át az olasz piac veszi föl. Ugyanakkor ez a báránymennyiség az olaszok behozatalának mindössze 1%-át jelenti. Nem csoda hát, hogy idén (de az előző három évben is), noha el tudtuk adni a báránysokat, csak igen alacsony árat kaphattunk érte. Ténykérdés, hogy például a portugálok olcsóbban tudnak báránysot előállítani, de ehhez hozzá kell számolni az Uniótól kapott támogatásukat is.

– *Ha a távolabbi jövőt nézzük, a jelenlegi fajtaválaszték mellett lesz-e tere az őshonos magyar juhajtáknak, és érdemes-e már most elkezdni a létszámbeli fölszaporításukat?*

– Annyira igen, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Alap támogatásával már sok helyütt elkezdődött ez a munka, a rackával, a cigájával és a cikrával is.

– *Végül szeretnénk megtudni, hogy a tenyésztők milyen csatornákon fordulhatnak Önökhöz szaktanácsadásért?*

– Tavaly év végéig jól működött az a kapcsolattartási rendszer, amit a Juh Terméktanács szakemberei a tenyésztőt, állattartót fölkeresve, személyesen tartottak fenn. Idén, a megváltozott agrárpiaci rendtartás miatt még nincs szerződésben lefektetett megbízásunk arra, hogy ezt a munkát továbbra is elvégezzük. Holott termelési-értékesítési információkra, kapcsolattartásra talán soha nem volt akkora szükség, mint az elkövetkező egy évben lesz.

–Sz. S.–

Juhfesztivál és juhásztalálkozó

1. Május 24–25-én Túrkeve ad ott otthont az V. Kevi Juhfesztiválnak. Ez volt a helyszíne az Országos Nyírbajnokságnak is.

2. Június 22-én a III. Regionális Juhásztalálkozóra kerül sor Nyíregyházán. Már az előző években is, a hagyományteremtő szándékkal megrendezett eseményen terelőkutya-verseny, juhászok szakmai tanácskozása, főzőverseny, népművészeti kiállítás és vásár, folklórműsor és juhászbál várta az érdeklődőket.

3. Augusztus 18–21. között a XII. FarmerExpo-t rendezik meg Debrecenben, az állattenyésztés széleskörű reprezentációján belül a juhtenyészetek minőségi fajtabemutatójával.

4. Szeptember 26–28-án lesznek a VI. Pannon Állattenyésztési Napok, melyek a X. Szent Mihály napi Fórummal zárulnak Kaposváron.

5. Áprilisban zajlottak le a X. Alföldi Állattenyésztési Napok, három napos juhtenyésztési bemutatóval. Az utolsó nap került sor a XIX. Szent György napi Juhászversenyre, ahol mint mindig, tenyészkos-árverést is tartottak.

6. Februárban a Juh Terméktanács tartott regionális konferenciát Debrecenben a juhtenyésztés jövőjéről.

–Sz. S.–

(FORRÁS: MAGYAR JUHTENYÉSZTŐK ÉS JUHTENYÉSZTŐ SZERVEZETEK SZÖVETSÉGE [HTTP://WWW.MAJUSZ.HU/](http://www.majusz.hu/))

Anna Diamantopoulou

az Európai Bizottság tagja (munkaügyi és társadalmi kapcsolatokért felelős)

Személyi adatok:

1959-ben született, nemzetisége: görög.

Tanulmányok: építőmérnöki diploma, Arisztotelész Egyetem, Thesszaloniki; regionális fejlesztés posztgraduális tanulmányok, Panteion Egyetem, Athén

Szakmai pályafutása:

1981–1985 építőmérnök

1983–1985 a Műszaki Felsőoktatási Intézet előadója

1989–1993 egy regionális fejlesztési vállalat ügyvezető igazgatója

Politikai pályafutása:

1985–1986 Kastoria prefektusa

1987–1988 felnőttoktatási főtitkár

1988–1989 ifjúsági főtitkár

1985–1986 a PASOK Központi Bizottságának tagja

1993–1994 a Kis- és Középvállalkozások, Kézművesek Hellén Szervezetének (Ecommex) elnöke

1994–1996 ipari főtitkár

1996–1999 Kozani parlamenti képviselője

1995–1997 fejlesztési miniszterhelyettes

A Balkáni Együttműködési Fórum tagja, a Nők Nemzetközi Világszervezetének tagja.

–Sz. S.–

(FORRÁS: CENTRAL AUDIOVISUAL LIBRARY, EC.)

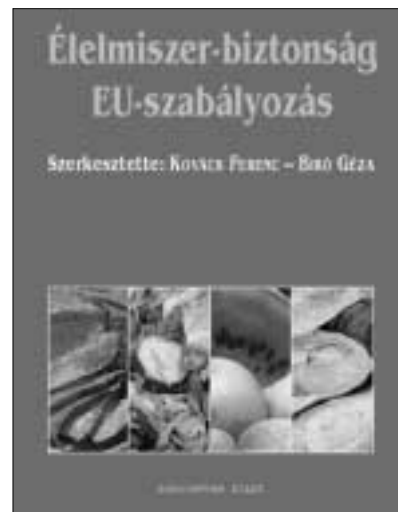
Kovács Ferenc – Bíró Géza (szerk.):

Élelmiszer-biztonság EU-szabályozás

Dr. Kovács Ferenc akadémikus, kutató professzor, és Dr. Bíró Géza egyetemi tanár, a több kiadást is megélt *Élelmiszer-higiénia* című könyv (és tankönyv) szerző-szerkesztőjének neve szolgál védjeggyül ez idén megjelent, az élelmiszer-biztonságról igen átfogó képet szolgáltató legújabb műhöz. Kovács Ferenc már a bevezetőben hangsúlyozza, hogy az élelmiszer-biztonság a társadalom életminőségének ügye, és ezt a biztonságot a tápláléklánc (talaj – növény – állat – ember) összes tényezője meghatározóan befolyásolja. A termelés, feldolgozás, forgalombahozatal, sőt a konyhatechnika minden fázisa szerepet játszik benne, kézbentartásához különböző szakhatóságok koordinált együttműködése szükséges.

Az egyes fejezetek is a különböző területeken dolgozó szakemberek, kutatók együttműködését reprezentálják. Élelmiszerjogról, az élelmiszer-biztonság jogi megvalósításáról ír *Biacs Péter* és *Bíró Géza* egy-egy fejezetet, ill. ennek EU-szabályozásáról *Somogyi Árpád*, *Faludi Roland* és *Talabér Klára*. A tápláléklánc szerepéről *Bíró Géza* és *Kovács Ferenc*. A táplálkozás-biztonság egészségügyi vonatkozásait taglalja *Nagy Attila*, *Rodler Imre* és *Zajkás Gábor*. Az emberre káros mikotoxinokról ír *Kovács Ferenc* és *Kovács Melinda*, növényi élelmiszereinkről pedig *Bánáti Diána* és *Gelencsér Éva*. Az állatállományokban jelentkező megbetegedéseket *Molnár Zoltán*, *Rafai Pál* és *Szigeti Sándor* ismerteti. A salmonellosisnak két külön fejezetet is szenteltek: az állati eredetűről *Nagy Béla*, *Kovács Sándor*, *Bitay Zoltán* és *Kostyák Ágnes* szól, a humán salmonellosisról *Szabó Mária*. A biztonság fokozásának érdekében mikrobiológiai módszereket ismertet *Szita Géza* és *Bíró Géza*, a kémiai maradékanyagok kimutatásával pedig *Sas Barnabás* foglalkozik. A fogyasztók szempontjait *Bánáti Diána* vizsgálja meg, és teszi a kockázat-elemzés módszerével empirikusan vizsgálhatóvá.

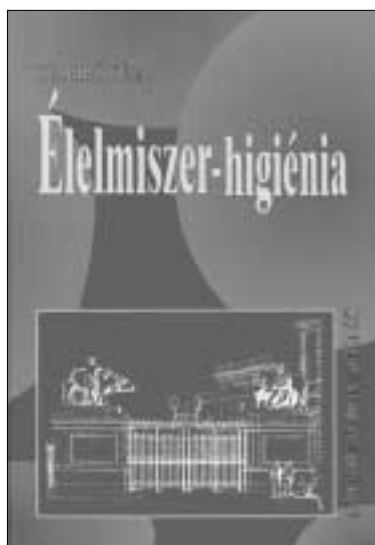
A könyv mondhatni igen jókor jelent meg, a csatlakozásunk időszakában minden e témában érdekeltnek alapvetően fontos az információkkal való ellátottság. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium támogatja a mű elkészültét, az FVM és az MTA közös kutatási eredményeit felhasználva, az Agroiinform Kiadó gondozásában (2003) jelent meg. Terjedelme 288 oldal, beszerezhető a mezőgazdasági könyvesboltokban és az OMgK Agrár-szakirodalmi Szolgáltatóházában. –Sz. S.–

Bíró Géza

Élelmiszer-higiénia

Dr. Bíró Géza egyetemi tanár (Szent István Egyetem Állatorvostudományi Kar) könyvének második, átdolgozott kiadásából (1999) az Agroiinform Kiadó évente kénytelen újabb utánpótlásokat készíttetni, mert a téma rendkívül időszerű. Jelen korunkra nagymértékben szétvált az élelmiszerek elkészítésének és elfogyasztásának tevékenysége, azaz nagyjából nem magunk készítette ennivalót eszünk meg. Így a táplálkozás *bizalmi kérdéssé* vált, bízunk kell abban, hogy az élelmiszer-előállítók ismerik és betartják az élelmiszer-higiénia minden szabályát. Ezeknek az ismereteknek a teljes hozzáférhetőségéről gondoskodik ez a könyv, az élelmiszer-gyártóknak, de az érdeklődő fogyasztóknak egyaránt ajánlva.

Az egyes fejezetek Bíró Géza által összefogott csapatmunkával jöttek létre. A témakörök igen szerteágazóak; szólnak az élelmiszer-higiénia történetéről, ételmérgezésekről (Bíró Géza), az élelmiszer-mikrobiológiai aspektusokról (Szita Géza), szermaradványok toxikológiájáról (Sas Barnabás), hús- és tejtermelési higiéniáról (Bíró Géza, Százados Imre, Kovács Jenő, ill. Bak János, Horváth Zoltán és Merényi Imre). Általános táplálkozás-tudományi ismeretek taglalására is sor kerül (Bíró György), valamint az élelmiszer-higiéniai igazgatás törvényi szabályozására és annak a gyakorlatban való megvalósítására is (Bíró Géza, Kovács József).

A könyv az FVM Intézményközi Tankönyvkiadási Szakértő Bizottsága támogatásával készült, az agráregyetemen és főiskolákon javasolt tankönyv. Terjedelme 662 oldal, beszerezhető a mezőgazdasági könyvesboltokban és az OMgK Agrár-szakirodalmi Szolgáltatóházában.

–Sz. S.–

Surányi Dezső

Gyümölcsöző sokféleség*

(Biodiverzitás a gyümölcstermesztésben)

A '90-es évek elején az MTA Biológiai Osztályán Fekete Gábor akadémikus irányításával kidolgozták a *biodiverzitás nemzeti stratégiáját*. Ebben működött közre a kertészeti növények területén Surányi Dezső, akinek könyve azért meglepetés, mert a gyümölcstermesztést nem a megszokott módon, hanem újabb oldalról közelítette meg a vegyszeres technológiák mérséklésében, és ezzel az ágazat gazdaság-történetének ismeretanyagát is jelentősen gazdagította. A mintegy 12 íves, tankönyvként is használható monográfiában ugyanis a szerző azokat a kultúrvegetációban (is) létező változásokat és következményeit elemzi – történeti szemléltetéssel, amelyek jelenleg zajlanak. Az új alakok – bár vegetatív szaporítású kultivárokról van többnyire szó - folyamatosan létrejönnek. A biodiverzitás fogalmi kiterjesztése pedig a gyümölcstermesztésre két alapvető dolgot segíthet elő: egyrészt a fontos betegségekkel vagy kártevőkkel szembeni rezisztens fajták nagyobb megbecsülését a termelői és a piaci szférában, másrészt a *genetikailag is (?)* sokféle fajtából létesített ültetvények felértékelődését, amelyek pl. kedvezőbbek a növény-egészségügyi problémák kezelésében.

A *Gyümölcsöző sokféleség*-ben a szerző 16 fejezetben foglalta össze a legfontosabb tudnivalókat a diverzitásról, segítve az 1988-ban bevezetett fogalom értelmezését és szerepét az agráriumban, illetve hangsúlyozva azt, hogy annak már vannak történelmi előzményei (a cím és hátlap erre utalnak), s a természetes és kultúrvegetáció e tekintetben is nagyon szoros kapcsolatban állnak.

Nagyon fontos az a fő mondanivaló a könyvben, hogy *a hagyomány a korszerűség a forrása*, az adott korban optimális egykori fajták, bár elavultak, hasznosságukból, ha több nem, de anynyi megmaradt, hogy segítették egy adott gyümölcsfaj termesztésének a fejlődését. Viszont épp arra hívja fel Surányi a figyelmet, hogy a fajtahasználat változásával nem feltétlenül kellene, hogy együtt járjon az ilyen fajták megsemmisítése. Máskor, máshol, más szempontból, esetleg nem a fő termeléstehnológiai igényeket tekintve, újból fontos lehet a termesztésből kiszorult fajta (Gondoljunk csak a *Malus orientalis* eredetű Asztraháni piros Erwinia-ellenállóságára!). Példaként álljon, hogy igaz, az Olasz kék máris eltűnt a termesztésből a sharka vírus következté-

*AKCIDENT NYOMDA, Cegléd (az FVM támogatásával jelent meg.)

ben, és a Besztercei szilva is komoly veszélybe került, de ha ezek ártéri területeken – mint a Tisza-Szamos háromszögben –, mint értékes fajták megőrizhetők és megőrzendők. Lehet ezzel az állásponttal vitatkozni, de tény, vizes élőhelyen, ártéri területeken a szilvafák sharka- és levél-tetű-fertőzöttsége minimálisnak mondható.

A kötetben a diverzitást a szerző teljesen nyitottan kezelte, mert említi a területek mozaikosságából eredően a területhasználati sokféleséget, e mellett a genetikai sokféleséget manifesztáló számos történelmi (évszázadok óta országosan termesztett) és helyi (szűkebb régióban, hosszabb ideje kultivált) fajtát röviden bemutatva. *Természetvédelmi szempontból is van jelentősége e gyümölcsfajtáknak, különösen, ha azok organikus termesztés céljainak is megfelelnek*, ugyanis a nemzeti parkok, s általában természetvédelmi területeken belül, s azok érintkezési övezetében – a „természetességet” teremthetik meg.

A szerző gazdag, kevésbé ismert és újszerű módon kiválasztott illusztrációt válogatott a munkájához, így egy új aspektusból mutatta be a sokféleséget. A kisebb szerkesztési hibák a könyv tartalmát és küllemét nem érintik. Elméletileg pedig az 1988-ban leírt *Maynard Smith*-féle definíció és gondolkodásmód bevezetése a gyümölcstermesztésbe fontos segítség a gyümölcsök iránt érdeklődő Olvasóknak. Surányi Dezső úgy tűnik, folytatja azt a nagyon világos törekvését, hogy a gyümölcstermő növények egyre széleskörűbb vizsgálata (pl. a histográfiai módszer alkalmazása, most a biodiverzitás gondolatának honosítása, vagy az újféle ökológiai megközelítése) hozzásegítheti magát a kertészetet is, hogy sokkal inkább a jelenségek és a problémák hasonlóságát vegye észre, mint a természetes és a kultúrvegetáció között húzódó látszólagos falat. A Gyümölcsöző sokféleség, ha csak néhány százalékkal is segíti csökkenteni az oktalan kemikália-felhasználást az ültetvényekben, arra bátoríthatja a szerzőt, hogy tovább törekedjen történeti-ökológiai szemléletű tanulmányok kidolgozására.

TOMCSÁNYI PÁL

AZ MTA RENDES TAGJA

Gere Tibor – Csányi Vilmos

A gazdasági állatok viselkedése I. – Általános etológia

Tudományos ismereteink az utóbbi évtizedekben állandóan bővültek az új felfedezéseknek, fejlesztéseknek, kísérleteknek köszönhetően. Ebben a folyamatban a zoológia és az állattenyésztés is gazdagodott. Az új tudományág az állatok viselkedését vizsgálja, bár az állatok szokásainak megfigyelése egyidős az emberiséggel, mégsem állt eddig a szakember rendelkezésére olyan mű, amely tudományos igényességgel rendszerezi, összefoglalja az ismereteket. *Csányi Vilmos* és *Gere Tibor* professzorok vállalkoztak arra, hogy ezt a hézagpótlást megoldják, s vállalkoztak arra is, hogy a hagyományos etológia legfontosabb ismereteit ötvözzék a gazdasági állatok tartásának különleges szakértelmet igénylő gyakorlati tapasztalataival. „A gazdasági állatok viselkedése I. – Általános etológia” tan-, illetve kézikönyvként egyaránt megfelel a legigényesebb feltételeknek. E könyv a kilenc kötetre tervezett sorozat első kötete, mely a Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó gondozásában a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával jelent meg.

Hogyan élnek az állatok, a viselkedés öröklődik-e, hogyan történik a viselkedés szabályozása, miért agresszívek a hímek egymással, hogyan kommunikálnak, gondolkodnak-e az állatok? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre adnak választ a szerzők 336 oldalon.

A kézikönyv teljes képet nyújt az állatok viselkedéséről. Külön fejezetekben tárgyalja a megfigyelés módszereit, a viselkedés egyedi fejlődését, az anyagcsere, a szaporodás, az állatok érzeti (percepció) világát, az állatok tájékozódását, a mozgásmintázatokat, a tanulás mechanizmusait, módjait, a játék fontosságát, a játékos viselkedést.

„Az állatok viselkedését úgy foghatjuk fel, mint reagálást az őket érő hatásokra, illetve mint kölcsönhatást az állat és az őt körülvevő környezet között. Az állatok viselkedése nemcsak közérzet-

ük kifejezése, hanem jelzés arra vonatkozóan is, hogy miként reagálnak termelésükkel az őket ért környezeti hatásokra. Az állatok viselkedési módja gyakorlatilag is a legjobban megfogható és legjellemzőbb mutatója környezetük „használati értékének”. – írja két ismert tudós az előszóban.

A könyvet a szerzők elsősorban az állattenyésztők, állatorvosok, inszeminátorok, állattartó szakemberek, a felsőfokú agrár-, biológus-, állatorvos hallgatók számára írták, de tudományos igényessége mellett, stílusa olvasmányos, így az állatbarátok számára is élvezetes olvasmány. Munkájukkal a hazai állattenyésztés-tudomány kiteljesedését szorgalmazzák.

E könyv a Szent István Egyetem Gödöllői Karok Egyetemi Professzorok Tanácsa „Tankönyvek – Szép magyar nyelven” című pályázatának nyertese.

A két professzor a közelmúltban (2003. március 24.) az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ „Kommunikáció és Cselekvés” című rendezvényén nagy sikerrel mutatták be könyvüket a nagyszámú tudós, szakember és érdeklődő kérdéseire is válaszolva.

DR. SINÓROS-SZABÓ BOTONDNÉ

Függőkert – szobrokkal

A stockholmi Millesgarden sajátos keveréke a szabadtéri szoborparknak, a mediterrán kertnek, de emellett van valami utánozhatatlan egyéni bája is. Egy sziklás lejtőn épült a Värtan-tó partján, Stockholmtól nem messze. Kialakítását az adottságok határozták meg, a meredek sziklás hegyoldalba teraszokat kellett vágni. Három teraszra oszlik. A legfelső teraszon épült földszintes ház igazi „sasfészek” élete utolsó éveit töltötte itt *Carl Milles*, a világhírű svéd szobrász. A kert egyesíti magában a Dél melegét és meghittségét és Észak hűvös távolságtartását. Nagy nyitott világos terek váltakoznak a zárt, árnyékos teraszfalak által behatárolt kisebb terekkel, amelyek már-már a „szabadtéri szoba” hangulatát idézik. A sokféle módon tagolt kert igen nagynak tűnik. A ciprusok és tuják, nyírek és platánok ostorfák adnak árnyékot. A meredek terasz falakat egynyáriak és futórózsák borítják. Az évelők évszaknak és hónapnak megfelelő színpompája és a sok-sok szökőkút, vízfelület eleven, folyton változó háttérrel ad a szobroknak, amelyek szinte megelevenednek ebben a környezetben. Az *Isten keze* című szobra mély, filozofikus értelmet hordoz. Kicsi és ijedten látszó emberalak áll egy hatalmas kéz hüvelyk és középső ujján. Az emberalak hátrahajlik, mintha a távoli magasságban Isten arcát kémlelné, megtartja-e tenyerén, vagy elejti?!

Alig felserdült, még szinte gyermeki formákat mutató, az ifjúság édes derűjét, bizakodását sugározza a Kis vizilány szobra. Talapzatára ezt írta *Carl Milles*: „agyagban szü-

letett, én csináltam, ezért állítottam ide, hogy elfeledtessem veled az élet árnyoldalait”. Szobrai annyira eltérő stílusúak, hogy az ember azt hiszi, más-más kéz alkotta őket.

Európa, akit Zeusz szelíd és játékos fehér bika képében rabolt el, úgy tűnik nem bánja, hogy sorsa ekként alakult.

Pegasus című szobrán a ló és ember egymás mellett „száguld” Ló és lovasa egyetlen ponton érintkezik. Az emberi szellem világot meghódító erejét érezzük a szoborból, de benne van a világűr hidege és az ember magányossága is.

Carl Milles, 1875-ben született Örbygärd-ban, Uppland tartományban. Svédországban. Édesapja katonatiszt volt, anyját négy éves korában veszítette el. Asztalos tanoncként kezdte, de már egészen fiatalon fafaragó is volt. Miután elvégezte a stockholmi technikai iskolát, ösztöndíjjal Párizsba ment. Rodin tanítványa lett, aki sokat foglalkozott vele. Korai szobrain erősen érezhető Rodin hatása. Csaknem 10 évet töltött Párizsban, neve itt vált először ismertté. Szerte az Amerikai Egyesült Államokban állnak köztéri szobrai. Harminc évig élt és dolgozott Cranbrookban. Már korábbi európai utazásai során is felmerült benne a vágy, hogy legyen hazájában egy igazi otthona és alkotó műhelye. Így esett választása a Värtan-tó partjára, ahol élete utolsó öt évét töltötte. 1955-ben halt meg, 80 éves korában. Az utolsó percig megőrizte alkotó erejét.

TAMÁS ENIKŐ

Esélyegyenlőség nők és férfiak között az Európai Unióban és Magyarországon

Világszerte megfigyelhető jelenség, hogy meglehetősen alacsony a nők jelenléte a közéletben és a politikai döntéshozatal rendszerében is. Az arányok megváltoztatására az EU országokban már tettek lépéseket – több-kevesebb sikerrel – az elmúlt években. A pozitív diszkrimináció alkalmazásának kötelezővé tétele nagyban elősegítette a helyzet javulását.

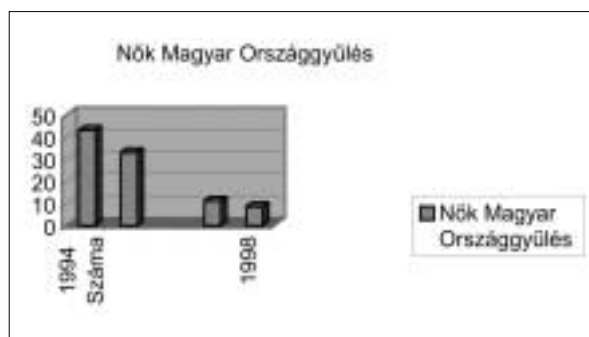
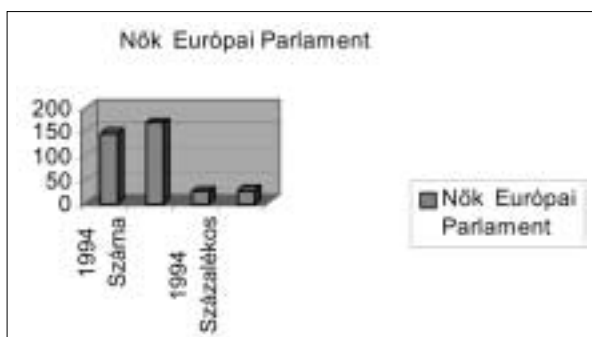
Például Franciaországban az intézkedések között szerepel a francia paritásról szóló törvény, miszerint a választásokon induló pártok 50%-ban csak nőket delegálhatnak, ellenkező esetben pénzbüntetéssel sújtják őket. Az is öröndetes, hogy az Európai Parlament – csak 1%-ban ugyan –, de sikeresen növelte a nők parlamenti jelenlétét.

A Magyar Országgyűlésben azonban csökkenés tapasztalható. Jelenleg a 387

parlamenti képviselő mindössze 8,5%-a, azaz 33 nő.

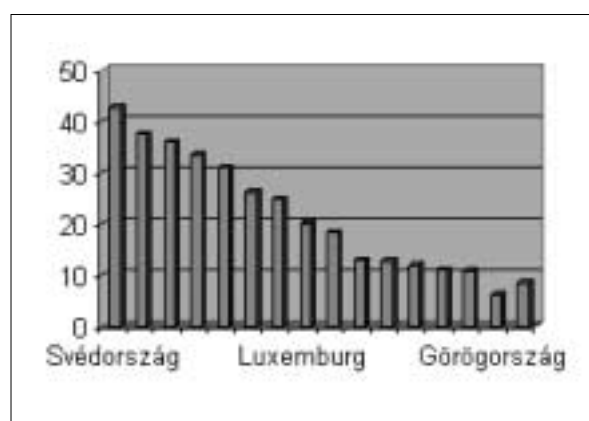
A következőkben jól láthatók az eltérések a nők részvételi arányának az alakulásában az EU országok és Magyarország parlamentjeiben. (127 ország rangsorolása alapján)

A táblázatból is kitűnik, hogy az EU tagországok közül is csak a görög parlamentben képviselteti magát kevesebb nő, mint a Magyar Országgyűlésben. Ezzel a tizedik helyen állunk Ukrajna és Moldova társaságában. Ez a helyzet még aggasztóbb az önkormányzatoknál, ahol a polgármesterek 12,7%-a, az önkormányzati képviselők 22,9%-a nő. A 10 000 lakosnál nagyobb települések esetében a polgármesterek 4,9%-a nő, míg a képviselőtestületekben ez az arány 14,4%.

Forrás: Une Europe pour les femmes, –valamint – Szerepváltozások, Jelentés a nők és férfiak helyzetéről. TÁRKI-SZCSM, Budapest 1999, 43.o.

Helyezés	Ország	Nők %-a
1.	Svédország	42,7
2.	Dánia	37,4
4.	Hollandia	36
5.	Finnország	33,5
6.	Németország	30,9
10.	Ausztria	26,2
13.	Spanyolország	24,7
22.	Luxemburg	20
24.	Egyesült Királyság	18,4
42.	Portugália	13
43.	Belgium	12,7
47.	Írország	12
50.	Olaszország	11,1
51.	Franciaország	10,9
79.	Görögország	6,3
65.	Magyarország	8,5

Forrás: Gyulavári Tamás–Kiss Róbert–Lévai Katalin: Vegyesváltó, Pillanatképek nőkről, férfiakra. Egyenlő Esélyek Alapítvány, 1999, 78.o.

Summary

Women's role both in the public and political sector is showing a basic level according to the research studies. Positive discrimination is a useful rule, which was introduced in the EU countries in the past few years for the situation improving. In France, for example, the political parties are forced to delegate at least 50 % of women for the election, otherwise they'll be fined. These kind of measures are going to have a great importance in the EU countries and the joining countries as well.

FÜREDY KRISZTINA

A lengyel Animex üzletpolitikája

Az Animex lengyel húsfeldolgozó cég, amelyet az amerikai Smithfield Foods Inc. felügyel, tervei szerint idén mintegy 105 millió zlotyi hitelt nyújt a sertéstenyésztőknek. A legkedvezőbb 1,5%-os kamattal a bizonyítottan legjobb szállítók élhetnek, 2%-os kamattal fiatal farmerek juthatnak kölcsönhöz, akik csatlakoztak az üzemhez és 4%-os kamattal terhelt kölcsönhöz azok a középmezőnyi sertésfarm tulajdonosok juthatnak, akik évente 200–600 sertést szállítanak le. A Smithfield Foods tanácsadó szolgáltatást szervez segítve azokat a sertéstenyésztőket, akik kitűnő minőségű húst szállítanak. Az Animex termékeinek 35%-át exportálja és már az idén növelni szándékozik a külföldi eladásait.

FORDÍTOTTA: T. E.

AgraFood EastEurope 2003. februári számából

Kevesebbet isznak a németek

A németországi Szövetségi Statisztikai Hivatal legfrissebb jelentése szerint az idei év első negyedében már csak 21,8 millió hektoliter sör talált vevőre Németországban. Ez 2,2 millió hektoliteres (9,1 százalékos) csökkenést jelent az előző év hasonló időszakának sörfogyasztásához képest, amely szintén kisebb volt, mint egy évvel korábban.

Forrás: Dél-Magyarország 2003. május

A McDonald's több mint 25 millió dollárt fektetett be Oroszországban, 2002-ben

A McDonald's étkeztetési lánc jól prosperál Oroszországban. Az elmúlt évben 22 éttermet nyitott meg az óriáscég, tizenkettőt Moszkvában és Moszkva környékén, hármat Voronyezsben és egyet-egyét Rosztovban, Jaroszlávban, Novocsekaszkban, Almetievszkben, Kazánban, Nabereznij Cselniben és Szentpéterváron.

Oroszországban jelenleg 94 McDonald's étterem van, ebből 27 a városokban. Az amerikai cég új tervezeten is dolgozik, be akarják vezetni a Mc Cafe házakat és éttermeket. Az esőt, amelynek beruházási költsége meghaladja a 200 000 dollárt az elmúlt évben a moszkvai Arbaton avatták föl. Nem véletlenül a belvárosban kapott helyet.

A McDonald's 2003-ban is folytatja határozott előrenyomulását az orosz piacon. Idén újabb 20 étterem nyitja meg kapuit, egyebek között Orenburgban, Ufában és Szocsiban. Egy McDonald's gyorsétterem beruházási költsége megközelítőleg 1,5 millió dollár. 13 év alatt az étteremlánc több mint 250 millió dollárt fektetett be Oroszországban.

FORDÍTOTTA: T. E.

AgraFood EastEurope
2003. februári számából

Jelen számunkban olyan, az interneten megjelent újabb külföldi és magyar cikkek után böngészünk, melyek az Európai Unió bővítésével, intézményi átalakításával, és annak a magyar agráriumra is kivetülő hatásaival foglalkoznak. Egyben ezekre az interneten elérhető folyóiratokra is szeretnénk felhívni a figyelmet, és kedvet csinálni a "képletes" lapozgatásukhoz.

<http://www.choicesmagazine.org/current/2003-1-06.htm>

Az élelmiszer- és farmgazdálkodással foglalkozó CHOICES magazinban (USA) jelent meg 2003 februárjában Florence Jacquet cikke az "Európai Unió jövőbeli agrárpolitikájáról". A kezdetektől kiindulva elemzi az Európai Unió Közös Agrárpolitikáját (KAP), majd részletesen összehasonlítja az EU agrártermelését a csatlakozás előtt álló országokéval. A csatlakozás Lengyelországban, Magyarországon és a Cseh Köztársaságban várhatóan komoly szociális problémákat fog okozni amiatt, hogy a kis és közepes méretű gazdaságok nem fogják bírni a versenyt. Különösen áll ez az állattenyésztésre. Összességében megállapítja, hogy az Európai Unió Közös Agrárpolitikájának kulcsot kell találnia az agrárgazdaság expanziójának kezeléséhez, és ugyanakkor megfelelő kapcsolatot kell létrehozzon a megoldandó mezőgazdasági, környezetvédelmi és a szociális feladatok között. (Angolul olvasható.)

<http://www.euractiv.com/cgi-bin/cgint.exe?1&1000=1&tmpl=index>

Folyamatosan aktuális napi híreket, politikai helyzetképet jelenít meg az interneten az Európai Unió minden területéről, nem feledkezve meg a döntésekben fontos szerepet játszó politikai szereplők bemutatásáról sem. Brüsszeli székhelyű.

A bővítéssel összefüggésben az EU intézményi reformjával kapcsolatos javaslatokról jelent meg tájékoztatás (2003. május 7.), a bizottsági tagok csökkentéséről és a szavazási rendszer megváltoztatásáról. Ennek lényegi eleme, hogy a minősített többség az Unió lakosságának legalább 60%-át kell reprezentálja. (Angolul, németül és franciául is olvasható.)

<http://www.eu.hu/sajtoszoba/main.php>

Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációjának honlapja, ahol sok egyéb mellett a folyamatos tájékoztatást szolgáló sajtószoba is található. Beszámoló található itt többek között Franz Fischler mezőgazdasági biztos április 3.-i Magyarországon tett látogatásáról, valamint ismertetés azokról az előnyökről, melyek Fischler szerint a magyar mezőgazdaság számára az uniós tagság hoz. (Magyar és angol nyelven.)

Erről a honlapról is elérhető a

http://europa.eu.int/comm/press_room/index_en.htm

az Európai Bizottság hivatalos sajtószobája, ahol a tájékoztatók több nyelven is olvashatók (legtöbbször angolul, németül és franciául). Tematikus keresővel is ellátott honlap, ahol a mezőgazdasággal foglalkozó cikkek, frissességük szerint időrendben kereshetők.

-Sz. S.-

Az Official Journalban megjelenő rendelkezések

Az alábbiakban felsorolt EU rendelkezéseket a Hivatalos Lap L sorozatának áprilisban megjelent számaiból válogattuk. A lista teljesség igénye nélkül szelektálja mindazokat a mezőgazdasággal és élelmiszeriparral foglalkozó rendelkezéseket, amelyek hazánkat bármilyen módon a csatlakozásig tartó átmeneti időszakban érinthetik.

Magyarország

A Bizottság 696/2003 (EK) számú, 2003. április 14-ei Rendelete módosítja az 1268/1999 (EK) számú Rendeletet a Közösség segítségéről a csatlakozás előtt a mezőgazdaság és vidékfejlesztés tekintetében a közép és kelet európai országok részére.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L99, 2003. április 17. 24. oldal

2003/285/EC A Tanács 2003. március 18.-i Határozata a Jegyzőkönyv következményeiről a az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországai, valamint a Magyar Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L102, 2003. április 24. 32. oldal

Jegyzőkönyv az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországai, valamint a Magyar Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L102, 2003. április 24. 38. oldal

Zöldség-gyümölcs

A Bizottság 741/2003 (EK) számú 2003. április 28-i Rendelete módosítja az 1555/96 (EK) számú rendeletet a meggy kivételével a cseresznyefélék kiegészítő váma célszintjéről (trigger levels).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L106, 2003. április 29. 14. oldal

Cukor

A Bizottság 754/2003 (EK) számú, 2003. április 29-i Rendelete módosítja az 174/1999 (EK) számú rendeletet, amely részletesen szabályozza a 804/68 (EK) számú tanácsi rendeletet az export engedélyéről és export visszatérítéséről tej és tejtermékek esetén.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L107, 2003. április 30. 5. oldal

Bor

A Bizottság 625/2003 (EK) számú, 2003. április 2-i Rendelete módosítja az 1623/2000 (EK) számú Rendeletet amely részletes szabályozást ad az 1493/1999 (EK) számú Rendelet bevezetésére szabályozott borpiaci rendtartásról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L90, 2003. április 8. 4. oldal

A Bizottság 715/2003 (EK) számú, 2003. április 24.-i Rendelete módosítja a 883/2001 és 2805/95 (EK) számú Rendeleteket, amelyek részletes szabályozást adnak a Tanács 1493/1999 (EK) számú Rendelet bevezetésére a harmadik országgal való kereskedésben a borágazatban.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L104, 2003. április 24. 13. oldal

Gabonafélék

A Bizottság 626/2003 (EK) számú 2003. április 3-i Rendelete módosítja a 2377/2002 (EK) számú Rendeletet, amely megnyit és a Közösség adminisztrációja számára lehetőséget ad vám tarifára a harmadik országból származó maláta árpára és felmentést ad a Tanács 1766/92 (EK) számú Rendeletet hatálya alól.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L90, 2003. április 8. 32. oldal

Állattenyésztés, állati termékek

2003/243/EC A Bizottság 2003. március 3-i Határozata 13. szorra módosítja a 2000/284/EK Határozatot a sperma gyűjtő központok elfogadott listájáról a harmadik országból importált ló spermára (C(2003) 1109 szám alatt nyilvántartott listájáról) (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L89, 2003. április 5. 26. oldal

A Bizottság 639/2003 (EK) számú 2003. április 9-i Rendelete részletesen szabályozza a Tanács 1254/1999 (EK) számú Rendelete az exportvisszatérítés odaítélésének követelményeiről az élő szarvasmarhafélék szállítás alatti egészségére vonatkozóan.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L93, 2003. április 10. 10. oldal

A Bizottság 649/2003 (EK) számú, 2003. április 10-i Rendelete módosítja a 139/81 936/97 és 996/97 (EK) számú Rendeleteket a marha és borjúhús szektorban.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L95, 2003. április 11. 13. oldal

A Bizottság 650/2003 (EK) számú, 2003. április 10-i Rendelete módosítja az Európai Parlament és a Tanács 999/2001 (EK) számú Rendeletét az élő juh és kecskefélék importjára vonatkozóan (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L95, 2003. április 11. 15. oldal

A Bizottság 667/2003 (EK) számú 2003. április 11-i Rendelete módosítja a 716/96 (EK) számú Rendeletet elfogadva kivételes támogatási intézkedéseket a marhahús piacon az Egyesült Királyságban.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L96, 2003. április 12. 13. oldal

A Bizottság 673/2003 (EK) számú, 2003. április 14-i Rendelete módosítja az 1143/98, 1279/98, 1128/1999, 1247/1999 és 140/2003 (EK) számú Rendeleteket a Lengyelországból származó marha és borjúhús termékek vámkvótáiról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L97, 2003. április 15. 18. oldal

Állategészségügy, takarmányozás

A Bizottság 666/2003 (EK) számú, 2003. április 11-i Rendelete előzetesen engedélyezi bizonyos mikro organizmusok használatát takarmányokban (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L96, 2003. április 12. 11. oldal

A Bizottság 668/2003 (EK) számú, 2003. április 11-i Ren-

delete a takarmányokban alkalmazott adalékanyagok engedélyezéséről (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L96, 2003. április 12. 14. oldal

A Bizottság 676/2003 (EK) számú, 2003. április 14-i Rendelete a takarmányokban alkalmazott adalékanyagok ideiglenes engedélyezéséről (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L97, 2003. április 15. 14. oldal

2003/265/EC A Bizottság 2003. április 10-i Határozata a Közösség pénzügyi támogatásáról a sertéspestis kimutatása teszt fejlesztésére a Közösség referencia laboratóriumában (C(2003) 1190 szám alatt nyilvántartott listájáról).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L97, 2003. április 15. 81. oldal

2003/266/EC A Bizottság 2003. április 10-i Határozta Franciaország, Olaszország és az Egyesült Királyság pénzügyi megsegítéséről a száj- és körömfájás vakcina termeléséhez szükséges antigén tárolására 2003-ban (C(2003) 1191 szám alatt nyilvántartott listájáról).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L98, 2003. április 16. 14. oldal

2003/275/EC A Bizottság 2003. április 16-i Határozata bizonyos védelmi intézkedésekről a belgiumi avian influenzával kapcsolatban (C(2003) 1335 szám alatt nyilvántartott listájáról) (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L99, 2003. április 17. 57. oldal

A Bizottság 2003. április 15-i Határozata módosítja a Bizottság 93/13/EGK Határozatát a harmadik országból származó termékek állatorvosi ellenőrzéséről (C(2003) 1229 szám alatt nyilvántartott listájáról).(1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L101, 2003. április 23. 14. oldal

2003/289/EC A Bizottság 2003. április 25-i Határozata bizonyos védelmi intézkedésekről a belgiumi avian influenzával kapcsolatban (C(2003) 1438 szám alatt nyilvántartott listájáról) (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L105, 2003. április 26. 24. oldal

2003/290/EC A Bizottság 2003. április 25-i Határozata bizonyos védelmi intézkedésekről a hollandiai avian influenzával kapcsolatban (C(2003) 1437 szám alatt nyilvántartott listájáról) (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L105, 2003. április 26. 28. oldal

2003/291/EC A Bizottság 2003. április 25-i Határozata lefektet kívánalmakat az avian influenza megelőzésére az arra fogékony állatkerti madaraknál Belgiumban és Hollandiában (C(2003) 1439 szám alatt nyilvántartott listájáról) (1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L105, 2003. április 26. 34. oldal

Élelmiszer

A Bizottság 665/2003 (EK) számú, 2003. április 11-i Rendelete módosítja a 2377/90 Tanácsi Rendelet III mellékletét a Közösségi eljárásról az állatgyógyászati szermaradványok maximális mennyiségének elfogadási eljárására állati eredetű élelmiszerekben (1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L96, 2003. április 12. 7. oldal

2003/274/EC A Bizottság Javaslat 2003. április 14-án bizonyos vadakból készült élelmiszerek radioaktív cézium sugár szennyezése elleni védelemről és lakossági információról a Csernobili atomerőmű baleset következményeként (C(2003) 510 szám alatt nyilvántartott listájáról).(1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L99, 2003. április 17. 55. oldal

A Bizottság 739/2003 (EK) számú, 2003. április 28-i Rendelete módosítja a 2377/90 tanácsi rendelet III mellékletét a

Közösségi eljárásról az állatgyógyászati szermaradványok maximális mennyiségének elfogadási eljárására állati eredetű élelmiszerekben (1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L106, 2003. április 29. 9. oldal

Vetőmag

2003/242/EC A Bizottság 2003. április 3-i Határozata módosítja a 93/231/EGK Határozatát felhatalmazva a burgonya vetőmag piacára vonatkozóan a tagországok összes, vagy bizonyos területére vonatkozóan, további szigorú intézkedésekről bizonyos betegségekkel szemben, amelyet a Tanács 66/403/EGK Irányelve I és II melléklete említ (C(2003) 1057 szám alatt nyilvántartott listájáról) (1).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L89, 2003. április 5. 24. oldal

2003/244/EC A Bizottság 2003. április 4-i Határozata lehetőséget nyújt a Tanács 66/402/EGK Irányelve követelményeinek nem megfelelő Triticum aestivum vetőmag forgalmának ideiglenes engedélyezéséről (C(2003) 1107 szám alatt nyilvántartott listájáról).(1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L89, 2003. április 5. 39. oldal

2003/248/EC A Bizottság 2003. április 9-i Határozata felhatalmazza a tagországokat a Tanács 2000/29/EK Tanácsi Irányelve bizonyos intézkedései alóli felmentésre az Argentínából származó termesztési célokat szolgáló földieper palánták, nem vetőmagvak (Fragaria L.)-ra vonatkozólag (C(2003) 1183 szám alatt nyilvántartott listájáról).(1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L93, 2003. április 10. 28. oldal

2003/249/EC A Bizottság 2003. április 9-i Határozata felhatalmazza a tagországokat a Tanács 2000/29/EK Tanácsi Irányelve bizonyos intézkedései alóli felmentésre az Chiliből származó termesztési célokat szolgáló földieper palánták, nem vetőmagvak (Fragaria L.)-ra vonatkozólag (C(2003) 1184 szám alatt nyilvántartott listájáról).(1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L93, 2003. április 10. 32. oldal

2003/250/EC A Bizottság 2003. április 9-i Határozata felhatalmazza a tagországokat a Tanács 2000/29/EK Tanácsi Irányelve bizonyos intézkedései alóli felmentésre az Dél-Afrikából származó termesztési célokat szolgáló földieper palánták, nem vetőmagvak (Fragaria L.)-ra vonatkozólag (C(2003) 1185 szám alatt nyilvántartott listájáról).(1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L93, 2003. április 10. 36. oldal

Dohány

A Bizottság 640/2003 (EK) számú, 2003. április 9-i Rendelete rögzíti a más fajta csoportba átvihető garantált mennyiséget a 2003 aratásra a yers dohány ágazatban

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L93, 2003. április 10. 18. oldal

Egyéb

A Bizottság 617/2003 (EK) számú, 2003. április 4-i Rendelete kiegészíti a 2400/96 (EK) számú Rendelet mellékletét bizonyos nevek elfogadásával a földrajzi eredet és megjelölés regisztrálás-ban a 2081/92 (EK) számú a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi eredetvédelméről és megjelöléséről szóló Rendelet alapján (Carne dos Açores, Borrego do Nordeste Alentejano, Carne de Porco Alentejano, Pomodoro di Pachino, Uva da tavola di Mazzarrone).

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L89, 2003. április 5. 3. oldal

A Bizottság 630/2002 (EK) számú, 2003. április. 8-i Rendelete rögzíti a 2002/2003 piaci évekre a termelői szervezeteknek és egyesületeknek kifizethető összeget a 136/66/EGK Rendelet szerint.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L92, 2003. április 9. 5. oldal

2003/238/EC A Bizottság 2002 május 15-i Határozata a francia országai támogatási rendszer bevezetéséről a bioüzemanyagok fogyasztási adója különböző arányairól (C(2002) 1866 szám alatt nyilvántartott listájáról).(1)

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L94, 2003. április 10. 10. oldal

A Tanács 670/2003 (EK) számú 2003. április 8-i Rendelete lefektet speciális intézkedéseket a mezőgazdasági eredetű etilalkohol kereskedelmére.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L97, 2003. április 15. 6. oldal

2003/263/EC A Tanács 2003. március 27-i Határozata a Jegyzőkönyv következményeiről a az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Lengyel Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L97, 2003. április 15. 53. oldal

Jegyzőkönyv az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Lengyel Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L97, 2003. április 15. 57. oldal

Információ az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére Jegyzőkönyv hatályba lépéséről az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Lengyel Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L97, 2003. április 15. 72. oldal

A Tanács 692/2003 (EK) számú, 2003. április 8-i Rendelete módosítja a 2081/92 (EK) számú Tanácsi Rendelet II. mellékletét a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi eredetvédelméről és megjelöléséről.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L99, 2003. április 17. 1. oldal

2003/286/EC A Tanács 2003. április 8-i Határozata a Jegyzőkönyv következményeiről a az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Bolgár Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L102, 2003. április 24. 60. oldal

Jegyzőkönyv az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Bolgár Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L102, 2003. április 24. 65. oldal

A Bizottság 740/2003 (EK) számú, 2003. április 28-i Rendelete módosítja az 1520/2000 (EK) számú rendeletet az export visszatérítés odaítélésének szabályozási rendszeréről bizonyos az Alapító Szerződés I. mel-

lékletében nem érintett javak formájában exportált mezőgazdasági termékeknél, és az ilyen termékek esetében a visszatérítés rögzítésének feltételeiről.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L106, 2003. április 29. 12. oldal

2003/298/EC A Tanács 2003. április 14-i Határozata a Jegyzőkönyv következményeiről a az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Cseh Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L107, 2003. április 30. 12. oldal

Jegyzőkönyv az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint Cseh Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L107, 2003. április 30. 17. oldal

Információ az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére Jegyzőkönyv hatályba lépéséről az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Cseh Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L107, 2003. április 30. 35. oldal

2003/299/EC A Tanács 2003. április 14-i Határozata a Jegyzőkönyv következményeiről a az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Szlovák Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L107, 2003. április 30. 36. oldal

Jegyzőkönyv az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére az Európai Közösségek és tagországaik, valamint Szlovák Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L107, 2003. április 30. 40. oldal

Információ az Európa Egyezmény kereskedelmi szempontjainak kiegészítésére Jegyzőkönyv hatályba lépéséről az Európai Közösségek és tagországaik, valamint a Szlovák Köztársaság között a csatlakozás megalapozására, figyelembe véve a két fél tárgyalásainak eredményét a kölcsönös új mezőgazdasági koncessziókról.

Hivatalos Lap, 46. évfolyam, L107, 2003. április 30. 57. oldal

Készítette:

Román Zoltán, EU információs koordinátor
FÖLDMŰVELÉSÜGYI ÉS
VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM,
EURÓPAI INTEGRÁCIÓS FŐOSZTÁLY

Az itt felsorolt jogszabályokról érdeklődni lehet
a 301-4055-ös telefonon és a
romanz@posta.fvm.hu email címen.
További jogszabályok megtekinthetők
a www.eu-info.hu oldalon.